

Møte tirsdag den 9. oktober 2012 kl. 10

President: Akhtar Chaudhry

Dagsorden (nr. 5):

1. Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger (Innst. 18 S (2012–2013))
2. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bente Thorsen, Mette Hanekamhaug og Siv Aida Rui Skattem om behovet for en helhetlig nasjonal plan for voksnes læring (Innst. 384 S (2011–2012), jf. Dokument 8:82 S (2011–2012))
3. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bente Thorsen, Mette Hanekamhaug og Siv Aida Rui Skattem om behovet for en spissing av opplærings-tilbudet som gis første året i videregående opplæring (Innst. 385 S (2011–2012), jf. Dokument 8:83 S (2011–2012))
4. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om et særskilt videreutdanningsløft for tilsatte i grunnskolen som mangler undervisningskompetanse (Innst. 386 S (2011–2012), jf. Dokument 8:87 S (2011–2012))
5. Referat

Presidenten: Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Hedmark fylke: Thor *Lillehovde*

For Møre og Romsdal fylke: Eva Vinje *Aurdal*

For Nord-Trøndelag fylke: Endre *Skjervø*

Fra representanten Thomas *Breen* foreligger søknad om omsorgspermisjon i tiden fra og med 9. oktober til og med 22. oktober.

Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilges. – Det anses vedtatt.

Andre vararepresentant for Hedmark fylke, Farahnaz *Bahrami*, befinner seg for tiden utenlands og er av den grunn forhindret fra å møte i Stortinget i tiden 9.–11. oktober, under representanten Thomas Breens permisjon.

Fra henholdsvis tredje og fjerde vararepresentant for Hedmark fylke, Ivar *Skulstad* og Mona *Strand*, foreligger søknader om fritak for å møte i Stortinget i tiden 9.–11. oktober, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter for Hedmark fylke innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
Lasse *Juliussen* 9.–11. oktober
Thor *Lillehovde* 16.–22. oktober

Presidenten: Representanten Lasse Juliussen er til stede og vil ta sete.

Sak nr. 1 [10:02:26]

Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger (Innst. 18 S (2012–2013))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:02:43]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bente Thorsen, Mette Hanekamhaug og Siv Aida Rui Skattem om behovet for en helhetlig nasjonal plan for voksnes læring (Innst. 384 S (2011–2012), jf. Dokument 8:82 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra komiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Trine Skei Grande (V) [10:04:04] (ordfører for saken): Dagens forslag er et forslag fra Fremskrittspartiet om å få til en mer helhetlig plan for voksnes læring. Det er brei enighet i komiteen knyttet til mange av intensjonene bak forslaget. Vi ser at det er en utfordring innenfor voksenopplæringa i dag at mange av de tradisjonelle institusjonene har blitt mer innadvendt når det gjelder å utvikle egne studietilbud, og bruken av privatistordninger og annet har blitt veldig svekket etter Kvalitetsreformen i høyere utdanning. Derfor settes nye krav til å bruke nye former for etter- og videreutdanning, og da blir det å styrke voksenopplæringa viktig.

Mens vi ser at voksenopplæringa har blitt dårlig behandlet under flere regjeringer, under flere regimer, ser vi nå at det er behov rundt omkring i landet for et stadig større påfyll av etter- og videreutdanning. Det var en gang en utdanningsminister – som jeg hørte – fra Portugal som sa at nå er samfunnet i ferd med å utvikle seg så fort at vi kan ikke utdanne folk til noe spesielt lenger, vi må utdanne folk til noe fleksibelt. I dag ser vi at det er et stort behov for relevant etter- og videreutdanning på veldig mange felt. Det er også et veldig viktig grep for mange distriktskommuner som har vanskelig tilgang til de høyere videreutdanningsinstitusjonene.

Komiteen har vist til at det er et godt samarbeid mellom kommuner, fylkeskommuner og næringsliv, bl.a. gjennom bransjeskoler, for å styrke voksnes opplæring. Vi ser at fylkeskommunene, kommunene, NHO, LO, Nav, KS og

utdanningssektoren gjør mye for å inngå forpliktende partnerskap når det gjelder karriereveiledning og mer formell kompetanse.

Komiteen mener at det er et stort behov for å få til større samhandling innenfor voksenopplæringsfeltet, og mener at det må lages flere opplæringsløp som kan gi uformell kompetanse mer formelt preg.

Det er sånn at det er et mindretall og et flertall. Flertallet kommer nok sjøl til å klare å argumentere for at de er imot forslaget, men Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre støtter forslaget som ligger i saken:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal tverrdepartemental plan for voksnes læring som skal synliggjøre og gi et bedre tilbud av relevant og god etter- og videreutdanning.»

Vi trenger et løft på etter- og videreutdanning på mange felt i samfunnet. Vi trenger også større samordning, og vi trenger et løft av voksenopplæringsdelen, sånn at vi ser at vi klarer å bygge kompetanse og klarer å la den norske befolkninga henge med i den utviklinga som vi ser setter store krav til ny kompetanse på veldig mange felt.

Truls Wickholm (A) [10:07:47]: Det er sånn i dag, som også representanten Skei Grande var inne på, at mer enn noen gang er det uklart hvilken framtid vi egentlig går i møte. Det var sikkert de færreste som for 50 år siden visste hva vi skulle jobbe med i dag, visste hvor sterkt informasjon- og kommunikasjonsteknologi skulle dominere vårt samfunn, og kunne si noe om hva slags evner som skulle til for å håndtere det. I lys av det er det mange som i de siste 20–30 årene også har hatt behov for stort påfyll av kunnskap, stort behov for etterutdanning, og mange har sikkert også hatt behov for videreutdanning for å kunne omstille seg og gjøre noe nytt.

Jeg synes det er fint også at dette kommer til diskusjon i Stortinget. Men som representanten Skei Grande var inne på, er dette noe det har vært ganske bred enighet om ganske lenge i Stortinget og i komiteen om at det er et stort behov for.

Så er spørsmålet om regjeringen skal utarbeide en nasjonal tverrdepartemental plan for voksnes læring som skal synliggjøre og gi et bedre tilbud av relevant og god etter- og videreutdanning.

Jeg tror at intensjonen i det er god, men den beste jobben man kunne gjøre der, ville ikke være tilstrekkelig for å kunne si noe om det tilbudet som egentlig finnes der ute. Vi vet at veldig mye av læring foregår på arbeidsplassen gjennom kurs og kompetanseoverføring. Det finnes vanvittig mange organisasjoner som driver med læring for voksne. Det finnes fagskoler, høyskoler og universiteter. Noe av dette er lettere å sette i system enn annet.

Det jeg tror det er et stort behov for å si noe om, er: På hvilken måte kan den kunnskapen som voksne tilegner seg gjennom veldig mange ulike utøvningsformer, brukes også inn mot de mer institusjonaliserte utdanningsinstitusjonene? Hvordan greier vi å vise på hvilken måte vi setter pris på den læringen som har foregått på arbeidsplasser og andre steder? Det finnes f.eks. et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Jeg skulle ønske at mer av den uformelle

og ikke-formelle læringen ble tatt inn der, og at vi greier å synliggjøre bedre hvordan den passer inn i resten av utdanningssystemet. Det tror jeg er viktig. Jeg tror det er viktig at vi f.eks. greier å lage en bedre nasjonal fagskoleplan for å si noe om hvordan det tilbudet fungerer sammen på tvers av de ulike fylkene, etter at det er overført til fylkene.

Jeg tror også det er på tide at vi setter oss ned med partene i arbeidslivet og snakker om hvordan vi sammen kan få til en enda større satsing på etter- og videreutdanning. Her vet vi at diskusjonen om livsopphold er en av de store sakene vi må klare å lande.

Det har vært gjort vanvittig mye bra i denne perioden. Jeg vil særlig trekke fram den satsingen som regjeringen har hatt på BKA-programmet. Her er det mange voksne som har fått hevet sin grunnleggende kompetanse, mange voksne som er blitt satt i stand til å kunne tilegne seg mer utdanning. Vi må nesten bare fortsette på den jobben. Men jeg tror at litt av nøkkelen til å lykkes i dette arbeidet er at vi heller enn å lage en plan hvor vi prøver å putte alt inn i én bås, må la folk jobbe på flere arenaer på en gang.

Bente Thorsen (FrP) [10:12:59]: Innledningsvis vil jeg takke saksordføreren for godt utført arbeid med denne saken om behovet for en helhetlig tverrdepartemental plan for voksnes læring.

Det er stort behov for å gjøre de ulike utdanningstilbudene godt kjent, og en nasjonal plan må gjøres mye mer lett tilgjengelig og gi en god oversikt over de ulike tilbudene. Dette er et tema som vi i Fremskrittspartiet mener er av stor betydning for den enkelte voksne som ønsker eller har behov for utdanning, og for privat og offentlig sektor, som trenger ansatte med oppdatert kompetanse. Voksenutdanningstilbudet er ikke minst av stor betydning innenfor Nav-systemet, som har ansvar for å tilby omskolering til folk som av ulike grunner har falt ut av arbeidslivet, og derfor har behov for nye kunnskaper.

Det finnes mange gode eksempler på at der Nav samarbeider med eksterne tilbydere av utdanning, gir dette et langt bedre utbytte for brukerne enn de tradisjonelle Nav-kursene. Voksenopplæringsorganisasjonene kan i langt større grad skreddersy tilbud etter den enkeltes behov. Dette viser at det er behov for langt mer samhandling og samordning mellom ulike aktører. Fremskrittspartiet er derfor fornøyd med at en enstemmig komité støtter de positive merknadene i forslaget. Fra mange hold uttales det at voksnes utdanningstilbud er fragmentert og vanskelig å finne ut av. Derfor ønsker vi at det tas et overordnet nasjonalt ansvar for å gjøre de ulike mulighetene oversiktlige og lett tilgjengelige. De fleste opplysningene som trengs for å opprette en database og en trykt katalog over dette, vil jeg tro er enkelt tilgjengelige.

Fremskrittspartiet er også positiv til at komiteen er så tydelig på at det er behov for å styrke samhandling og samordning innen voksenopplæringsfeltet. Dagens voksenutdanningstilbud inneholder alt fra grunnskole, videregående, høyere utdanning, etter- og videreutdanning i regi av høyskoler og universitet og basiskompetanse i arbeidslivet.

Mange av dagens tilbydere av utdanning til voksne dri-

ver nettbasert undervisning, og i dag er det mulig å ta utdanning uansett hvor man bor, så lenge man har tilgang på strøm. Av den grunn holder det ikke bare å ha oversikt over lokale tilbud. Fremskrittspartiet mener at det nå må tas et nasjonalt koordineringsansvar – i samarbeid med partene innen voksenutdanningen – for å etablere en database med oversikt over nasjonale tilbud. Økt kunnskap om og kjennskap til hvilke muligheter som finnes innen voksenopplæringen, vil føre til økt kompetanse i befolkningen og være et gode for hele samfunnet.

Voksenopplæringsforbundet og andre aktører innen voksenopplæringen gir også sin tilslutning til forslaget og støtter dermed ikke argumentasjonen til representanten Wickholm som – selv om Arbeiderpartiet er med og støtter merknadene i saken – ytrer at han er redd for at det kan bli utvalgte som får være med i en sårn plan, og at det blir redusert tilbud. Han har jo vært med på – i merknads form – å støtte at det ikke skal bli slik, så jeg er litt forundret over det innlegget.

Voksenopplæringsforbundet er tydelig på at de faktisk lenge har ønsket at politikerne skal se voksenopplæringsfeltet i sammenheng – dette for at vi som politikere skal se hvordan de tre hovedpilarene – læring i arbeidslivet, formell opplæring, læring i frivillig sektor – utfyller hverandre og er avhengige av hverandre. Vi forventer at regjeringen snart kommer til Stortinget med framlegg om nasjonale retningslinjer for omsetting av realkompetanse til utdanningskompetanse. Det er viktig å gjøre formelle kvalifikasjoner forståelige for alle involverte, dvs. arbeidslivet, studentene og lærerne. Da vil man også stimulere til mobilitet mellom ulike nivåer i utdanningssystemet og fremme likeverdighet mellom ulike arenaer for læring.

En samlet komité støtter – gjennom de positive merknadene i saken – behovet for å legge forholdene bedre til rette for voksens læring. Selv om det ikke er flertall for selve forslaget, vil forhåpentligvis denne enigheten være et godt grunnlag for å arbeide videre med voksenutdanningen. Så vil jeg fremme mindretallsforslaget i saken.

Presidenten: Da har representanten Bente Thorsen tatt opp det forslaget hun refererte til.

Henning Warloe (H) [10:18:07]: Jeg vil først gi ros til forslagsstillerne for å sette et viktig tema på dagsordenen.

Som flere har vært innom, så er etter- og videreutdanning – voksnes læring på ulike nivåer – en stadig viktigere del av samfunnets totale verktøykasse når det gjelder omstilling og omskolering. Men problemet på dette feltet er nok også – som kanskje har vært nevnt i tidligere innlegg – at vi snakker om et veldig komplekst område. Vi snakker om en rekke mennesker med svært ulike behov, med forskjellig utgangspunkt, og vi snakker om en rekke ulike aktører som på forskjellige nivåer gir mer eller mindre omfattende tilbud om utdanning for voksne arbeidstakere.

Nettopp kompleksiteten i dette landskapet gjør det – etter vår oppfatning – vanskelig å tro at man skulle kunne løse alle problemer ved å lage det som i dette forslaget er kalt en plan. Det er mulig at årsaken til at Høyre skil-

ler lag med de øvrige opposisjonspartiene i denne saken, er en litt ulik forståelse av uttrykket «plan». Vi tolker egentlig forslaget i denne saken om å lage en slik samlet plan for voksnes læring som et veldig omfattende arbeid, og vi mener at det ikke er åpenbart at det er lett eller hensiktsmessig å få til.

Jeg vil også fra Høyres side gi ros til statsråden for et veldig godt svar til komiteen i denne saken. I svaret fra departementet og kunnskapsministeren gis det en veldig klar fremstilling av hvor komplekst, omfattende og mangfoldig dette landskapet er. Det er satt i gang en rekke tiltak, f.eks. BKA-programmet, som handler om basiskompetanse i arbeidslivet, som ble opprettet så sent som i 2006. En evaluering av dette programmet er i gang. Det er satt i gang en rekke andre tiltak i løpet av de siste årene av en del forskjellige aktører på oppdrag bl.a. fra departementet. Det er i det hele tatt et ganske dynamisk bilde vi ser akkurat nå. Det betyr at det er behov for å hente inn mer informasjon. Deler av det arbeidet pågår nå, og det kan godt hende at det på et litt senere tidspunkt er behov for å sette seg ned og forsøke å tegne dette landskapet på nytt. Men å lage en plan som kun skal gi en oversikt over et tilbud, er iallfall ikke Høyres oppfatning av hva en plan er. Informasjon og å gjøre tilbud tilgjengelig er det sannsynligvis alltid behov for. Men å lage en plan vil etter vår oppfatning være å bidra til å designe dette landskapet på nytt. Forslagsstillerne er også inne på det i sitt forslag, hvor det står at det er behov for en «strømlineforming» av tilbudet. Det er sannsynligvis en veldig stor utfordring når vi snakker om et så komplekst område som dette.

Høyre står derfor på sin egen merknad i saken. Vi er enige i intensjonen i dette forslaget, men vi deler ikke den oppfatning at man på dette tidspunktet skal sette seg ned og lage en plan over hele dette området. Men bedre informasjon og bedre tilgjengelighet for brukere og for aktører vil alltid være et gode.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:22:50]: Voksenopplæringsfeltet er, som flere har vært inne på, en jungel av tilbud for en lite ensartet gruppe. Det gruppa har mest til felles, er at de som er der, kommer inn under betegnelsen «voksne».

Viktigheten av å motivere flere voksne til å skaffe seg formell kompetanse og imøtekomme behovet for endret kompetanse gjennom yrkeslivet øker. Det er viktig fordi samfunnets behov og den enkelte voksnes behov for utdanning øker. Derfor er det viktig at vi har stor oppmerksomhet mot feltet voksenopplæring framover.

Senterpartiet er enig i forslagsstillerens intensjoner om å legge til rette for at det skal bli lettere å orientere seg som voksen i denne jungelen av tilbud. Det er også et behov for å få et overblikk over hva slags tilbud som faktisk finnes.

Når det er sagt, er dette altså et mangfold av tilbud til en lite ensartet gruppe, og det er en stor utfordring å holde kontinuerlig oversikt, særlig også fordi tilbyderne både er private, ideelle og offentlige, og tilbudet varierer både geografisk og over tid. Jeg tror egentlig ikke at vi ønsker å strømlineforme dette feltet for mye heller. Det kan gi en uønsket og begrensende effekt for utvikling av tilbud.

En annen mulighet er at f.eks. tilbyderne går sammen om å etablere en digital portal for å presentere de ulike tilbudene samlet. Dette var også representanten Thorsen inne på. Det vil gjøre det lettere for voksne med behov for læring, for rådgivere og arbeidsgivere å orientere seg og finne fram til det tilbudet som passer best for den enkelte. En egen digital portal med oversikt over rettigheter og de forskjellige utdanningstilbudene kan være et svar på det behovet som både utdanningstilbydere og mottakere opplever at de mangler i dag.

Jeg har lyst til å trekke fram karrieresentrene som en viktig funksjon, særlig når det gjelder formell kompetanse. Jeg vil mene det er en styrke dersom disse kan utvikles videre og nå flere. Gjennom disse sentrene kan utdanningsøkende, rådgivere og andre få en samlet oversikt over tilbud gjennom hele utdanningsløpet – fra videregående utdanning til høyere utdanning.

Forslagsstillerne ber om en tverrdepartemental plan for voksnes læring som skal synliggjøre og gi et bedre tilbud av relevant og god etter- og videreutdanning. Skal en synliggjøring av tilbudet være relevant, tror jeg at vi kanskje er på jakt etter noe som er mer dynamisk enn en skriftlig engangsdokumentasjon. Denne vil være statisk, og det kan kanskje fungere som en konstatering av hva slags tilbud vi har i dag, og hva vi ønsker framover, men det vil kanskje ikke være dynamisk nok for raskt å kunne ta opp i seg tilbud som opprettes eller nedlegges.

Det er utvilsomt mange aktører som bidrar til å gi tilbud til voksne med behov for opplæring. Det handler om voksne som sliter med noe så grunnleggende som å kunne lese og skrive. Andre har behov for etterutdanning, videreutdanning eller omskolering. Andre igjen ønsker å være kulturbærere som skal bringe viktig kulturhistorie videre fra en generasjon til en annen.

Som vi vet, er behovet veldig ulikt – på mange nivå, ulike områder og for ulike grupper. Men nesten uansett hva behovet er, finnes det et tilbud som svarer.

Jeg er også litt på vakt når begrepet «relevant» tas i bruk i denne sammenheng. Hva er relevant voksenopplæring? Jeg vil advare mot en «opprydding» som i praksis innebærer en snever nyttetenkning omkring ulike tilbud. Det er viktig å beholde et bredt kunnskapssyn og ikke ensidig fokusere på formelle kvalifikasjonsgivende tilbud. Den delen av voksenopplæringa som gir kompetanse på livsmestring, lokalsamfunnsutvikling, folkehelse og kulturformidling, har stor verdi – for den enkelte, for organisasjoner, for kulturliv og for samfunnet som sådant. Vi må derfor legge opp til et skille innen voksenopplæringa, men legge til rette for at hele feltet kan videreutvikles.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:27:07]: Vårt samfunn er i en rivende utvikling. Kunnskap vi tilegnet oss i grunnskolen, og som vi trodde var evige sannheter, er ikke engang en del av pensumet lenger. Det påvirker selvsagt også arbeidslivet. Utdanningen til en grad eller profesjon gir en basiskunnskap, men du er helt avhengig av å oppdatere deg på kunnskap gjennom hele livet for å kunne henge med i arbeidslivet og i faget ditt.

Det er en samlet komité som er opptatt av at det legges

godt til rette for både formell og uformell læring gjennom hele livet. Voksenopplæringen er bygd på tre hovedpilarer: læring i arbeidslivet, formell opplæring og læring i frivillig sektor. Jeg er glad for at en samlet komité også vektlegger den læringen som skjer hver eneste dag i ulike frivillige lag og organisasjoner. Den utdanningsarenaen har ofte blitt sett på som litt på siden av utdanningssystemet.

Viktigheten av voksenopplæring blir ofte begrunnet økonomisk. Vi ønsker best mulig kvalifiserte arbeidstakere. Det gir et konkurransefortrinn også globalt. Det er ikke feil å begrunne voksenopplæringen økonomisk, men vi må aldri glemme at kunnskap er mer enn økonomi. Kunnskap har også egenverdi. Det å lære mer, få ny innsikt, øke sin kunnskap, selv om en ikke får penger ut av det, er viktig, fordi kunnskap øker livskvaliteten og gjør livet rikere for den enkelte.

Kunnskap øker undringen og gjør oss mer nysgjerrige, den øker vår fantasi og kreativitet. Kunnskap øker også selvtilliten vår, en selvtillit vi virkelig trenger i en tid med mange omstillinger, økt mobilitet og nye krav til hva vi som mennesker skal levere.

Livslang læring som bare legger vekt på formell kompetanse og ikke anerkjenner livserfaring og praktiske erfaringer, gjør kunnskapsbegrepet fattig. Vi bør alle også kunne ta med oss dette perspektivet, og ikke bare snakke om økonomisk velstand, men også om livskvalitet når vi diskuterer dette temaet.

La meg også benytte muligheten til å si noe om forventningene og behovet som fantes f.eks. i studieforbundene etter at vi fikk den nye voksenopplæringsloven. Det har nok etter hvert oppstått en stor skuffelse over at man etter at loven kom, ikke er blitt satt verken økonomisk i stand til å gjennomføre det som ligger i den, eller har fått det man trenger av menneskelige ressurser for å kunne oppfylle det som voksenopplæringsloven faktisk legger til grunn.

Jeg har også lyst til å benytte denne sjansen til å si noe om at Kristelig Folkeparti ønsker at flere videregående skoler skal kunne få lov til å gi et tilbud til voksne uten rett. Når vi snakker om voksenopplæring og formell kompetanse, er kanskje det noe av det viktigste som gjøres i dag. Det er noen private skoler som får lov til å gjøre det. Det kunne vi ha klart å få flere til å gjøre, som ville bidratt veldig i forhold til voksenopplæring.

Kristelig Folkeparti støtter forslaget om å be regjeringen utarbeide en nasjonal tverrdepartemental plan for voksnes læring som skal synliggjøre og gi et bedre tilbud av relevant og god etter- og videreutdanning. Når jeg hører regjeringens partnerners – og også Høyres – begrunnelse for hvorfor de ikke støtter dette, at de ikke synes dette forslaget var strømlinjeformet nok eller brukte de riktige begrepene, hadde jeg nok kanskje ønsket at regjeringens partiene da hadde kommet med noen forslag til å endre dette forslaget, hvis det var et par ord i forslaget man ikke syntes om. Temaet er for viktig til at dette skal bli stoppet av en uenighet som kanskje kunne vært løst, for jeg synes det står så mye felles fra hele komiteen om hvor viktig dette feltet er.

Vi er enige med forlagsstillerne i at det må legges til rette for bedre og enklere overføringer mellom ulike læringsarenaer. En nasjonal strategi for livslang læring, selv

om en hadde tatt vekk noen av ordene i forslaget, vil kunne vise hvordan formelle og uformelle utdanningsløp kan virke sammen på en best mulig måte. Slik vil vi få understreket at begge deler er viktige virkemidler, og at de sammen utgjør en integrert helhet i livslang læring.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:32:19]: Først vil jeg takke forslagsstillerne for å sette voksnes læring på dagsordenen. Dette er et veldig viktig tema, og det fortjener mye større oppmerksomhet i den politiske debatten enn det har fått så langt, og forslaget er et bidrag til å få opp en slik oppmerksomhet.

Nå er det, som flere talere har vært inne på, sånn at voksne er veldig forskjellige. Det er en veldig heterogen gruppe vi snakker om. Det som kjennetegner voksenopplæring, er Matteus-effekten, mer enn på noe annet område innenfor utdanning: De som har, får, og de som intet har, får ikke. Det var kanskje litt fritt oversatt fra Matteus, men Dagrun Eriksen tar det med godt humør, president, så da regner jeg med at den passerer! Det er altså veldig stor forskjell – de som har mye utdanning fra før, er de som i stor grad etterspør etter- og videreutdanning. 90 000 av studentene på universiteter og høyskoler som er voksne, tar fag i tillegg til det de har fra før. Det er det store bildet. Derfor er det ganske krevende å lage en felles oversikt som vi til enhver tid skal ha oppdatert, sånn at den faktisk stemmer med det som er bildet, som skal treffe en så mangfoldig gruppe.

Jeg er mest opptatt av de voksne som ikke har fått noen særlig del i utdanningsgodet fra før. Det er ganske mange voksne som har dårlige erfaringer fra sin egen skolegang, og som selvfølgelig ikke får basunmusikk i brystkassa av tanken på å sette seg på skolebenken igjen. Mange av dem har stort behov for å få formalisert den realkompetansen de har, og for å ha muligheten til å få mer.

Vi har i regi av Utdanningsdirektoratet satt i gang et informasjonsarbeid overfor kommunene om voksnes rettigheter. I den sammenhengen påpekes det også hva slags informasjonsbehov det er for brukerne. Vi har tydeliggjort voksnes rett til grunnskoleopplæring. Vi har slått fast at en voksen kan velge enten å ta full grunnskoleopplæring, deler av fag eller kun opplæring i grunnleggende ferdigheter.

Kunnskapsdepartementet stimulerer til voksenopplæring gjennom betydelige midler til nettskoler og studieforbund, som i hovedsak gir ulike typer kurs og uformell opplæring til voksne.

For å stimulere til opplæring i grunnleggende ferdigheter for voksne har vi satset sterkt på Program for basiskompetanse i arbeidslivet – BKA – som flere talere har vært inne på. I denne regjeringsperioden har programmet blitt styrket fra 14,5 mill. kr i 2006 til 90 mill. kr for inneværende år. Det er gjort en analyse av dette tilbudet fra Proba samfunnsanalyse, og selv om vi skal ta noen av konklusjonene litt lite – hva skal en si – bombastisk og ikke generalisere for mye, ser vi at arbeidsgiverne melder tilbake at de ansatte

- gjør en bedre jobb
- skriver og leser mer og bedre

- har fått større selvtillit, som jo er et veldig viktig punkt
- har større mulighet til å ta fagbrev eller annen opplæring
- får nye arbeidsoppgaver

60 pst. av de virksomhetene som er med, sier at de ville ikke ha satt i gang dette uten at man hadde fått støtte gjennom BKA.

Jeg har truffet mange av de voksne som har benyttet seg av disse tilbudene, og som av ulike grunner kan ha behov for å oppdatere ungdomsskolekunnskapene sine og de grunnleggende ferdighetene. Det er veldig modige mennesker, de er kanskje noen av det modigste vi har i utdanningssystemet, fordi de i utgangspunktet må innrømme for seg selv og andre at de leser, skriver og regner for dårlig. Men det er også veldig fantastiske historier, fordi det nå fins andre metoder til å lære dyslektikere å lese, f.eks., eller dem som strever med matematikk, til å få orden på det, om hvordan voksne som har følt seg dumme mens de gikk på skolen, nå gjennom andre metoder har kunnet bevise at de har like gode evner som de fleste andre.

Arbeidssøkere har i dag begrensede muligheter til å ta formell videregående opplæring når de er arbeidsløse. Dette er et tankekors når ca. halvparten av de arbeidsløse ikke har videregående opplæring. Samtidig er det et stort behov for faglært arbeidskraft i det norske samfunnet.

Beregninger som HELSEMOD har gjort, viser bl.a. at det vil være stor mangel på helsefagarbeidere i perioden fram til 2030. Underdekningen er beregnet til å bli mellom 28 000 og 52 000 årsverk. Tallene viser at man er langt unna å nå det målet. Vi har derfor satt i gang to forsøk, som jeg helt sikker kan komme tilbake til i replikkordskiftet, hvis jeg tør å utfordre presidenten.

Presidenten: Da åpnes det for replikkordskifte.

Statsråd Kristin Halvorsen (fra salen): Hvordan var denne leken i går? Var det her jeg skulle stå?

Presidenten: Omvendt talerstol, statsråd!

Bente Thorsen (FrP) [10:37:48]: Jeg har ikke blitt statsråd ennå, så jeg tror jeg holder meg på denne siden!

Det er positivt at statsråden har samme oppfatning om og er positiv til voksenutdanning, og er tydelig på at hun ser behov for det. Men så til spørsmålet. I Soria Moria II står det bl.a. om livslang læring:

«Etter- og videreutdanning er et av de viktigste verktøyene vi har for å kvalifisere folk til et yrkesliv som stadig endres, både i struktur og arbeidsmåter.»

Der er vi enige.

Regjeringen lover å «styrke informasjonsarbeidet, slik at flere blir kjent med sine muligheter for etter- og videreutdanning», og å «øke den offentlige støtten til voksenopplæring». Fra flere hold pekes det på at muligheten for voksenutdanning er vanskelig å finne ut av, og for lite kjent. Forslaget i denne saken går ut på å styrke informasjonen om hvilke muligheter som de voksne har, og gjøre de ulike tilbudene bedre kjent. Spørsmålet er: Har regjeringen innfridd sin lovnad om sitt mål på dette punktet?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:38:57]: Som jeg allerede har vært inne på, har Utdanningsdirektoratet satt i gang et informasjonsarbeid overfor kommunene om voksnes rettigheter. I tillegg har vi opprettet karrieresentre i så godt som alle fylker, som er et sted voksne kan oppsøke og få en god oversikt over hva slags muligheter som fins lokalt, for det er jo en veldig mangfoldig og sammensatt oversikt.

Det jeg tror er forslagsstillernes intensjon, er ikke å drive informasjon om alt som fins av tilbud på høyskoler og universiteter, for det er på en måte en verden der. Men det jeg tror er forslagsstillernes intensjon, er at de som ikke har hatt så mye tilgang til utdanning, skal kunne ta seg bedre fram i systemene. Det mener jeg at karriereveiledningssentrene er et veldig godt svar på.

Bente Thorsen (FrP) [10:39:58]: Jeg vil i et senere innlegg komme tilbake med hva Fremskrittspartiet mener når det gjelder VO-sektoren. Det forundrer meg litt at statsråden ikke har satt seg inn i det.

Det neste spørsmålet dreier seg om at antallet personer på uføretrygd har økt jevnt i en rekke år. Mange har pekt på at en stor andel av disse faktisk er i stand til å jobbe, og de har ikke minst selv lyst til å jobbe. Men de mangler ofte den kompetansen som må til i dagens arbeidsmarked. Et tettere samarbeid mellom voksenopplæringsaktører og Nav-kontorene, vil sannsynligvis føre til bedre og mer markedsrettet læring og bedre oppfølging av dem som befinner seg i Nav-systemet.

Vil regjeringen støtte initiativet for en bedre samordning mellom voksenopplæringsaktører, arbeidslivet og Nav?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:40:54]: Det gir meg muligheten til å komme tilbake til noen av de forsøkene vi har på gang innenfor dette feltet. I dag er det begrensninger når det gjelder hvilket tilbud arbeidssøkere kan takke ja til når de går på dagpenger. I fire fylker har vi nå forsøk – nettopp i samarbeid med Nav og fylkeskommunene – med at arbeidsledige kan ta formell utdanning i dagpengeperioden. Det tror jeg er et veldig viktig svar på nettopp det som representanten Thorsen er inne på.

Jeg har lest forslaget godt, fordi jeg er veldig opptatt av voksenopplæring, men jeg ser at det største informasjonsbehovet ikke går på å informere om alle tilbud som finnes på universiteter og høyskoler, for dem finner folk fram i, men det går på å informere om nettopp det som ligger i skjæringspunktet mellom Nav, fylkeskommunen og frivillige. Derfor er karrieresentre, som vi har i 14 fylker, et veldig godt svar på det.

Henning Warloe (H) [10:42:03]: Dette med forholdet mellom realkompetanse og formalkompetanse er sannsynligvis veldig sentralt i denne debatten. Jeg har lest i svaret fra statsråden til komiteen i forbindelse med denne saken at Utdanningsdirektoratet skal utarbeide nasjonale retningslinjer for realkompetanse. Det er sannsynligvis et veldig godt tiltak.

I tillegg er det en evaluering av BKA som gjennomfø-

res. Det er opprettet en nasjonal enhet for karriereveiledning, og det er laget en avtale om statistikkarbeid og prognoser for framtidig kompetansebehov osv. når det gjelder voksenopplæring.

Alle disse tiltakene gir i alle fall oss et inntrykk av at det foregår ganske mye på dette feltet. Spørsmålet til statsråden blir da: På hvilket tidspunkt vil det være naturlig å imøtekomme forslagsstillernes forslag i denne saken? Hvordan ser statsråden for seg at man eventuelt kan reformere – hvis det er behov for det – dette feltet?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:43:17]: Jeg håper at vi kan få erfaringer fra de forsøkene vi har gående – det ene har jeg vært inne på allerede – men vi har også forsøk med videregående opplæring på arbeidsplassen for helse- og omsorgssektoren og barnehagesektoren i fem ulike fylker. Det er en tankegang om å utvide BKA til også å kunne inkludere videregående opplæring.

Representanten Warloe har helt rett i at realkompetansevurdering er veldig viktig, og Utdanningsdirektoratet er i ferd med å ferdigstille nasjonale retningslinjer på dette området, for det som bekymrer oss, er at omfanget av realkompetansevurdering har gått ned. Jeg tror det er veldig viktig, fordi det bygger bro mellom utdanning og arbeidsliv og er et viktig utgangspunkt for voksne som vil fylle på med etterutdanning.

Jeg mener at vi har et godt system for informasjon til voksne gjennom karrieresentrene, og det er også helt riktig at vi nå har en nasjonal enhet i Vox, som skal støtte opp under det. Vi tar så utgangspunkt i de ulike forsøkene og veiene og sørger for at karrieresentrene har god oversikt, slik at de som henvender seg dit kan få det der. Jeg tror det er den biten av det som det er viktigst at vi har god informasjon om til brukeren.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:44:48]: Jeg kan berolige statsråden med at det var en snill og god versjon av Matteus-effekten. Den er nok kanskje litt SV-aktig. Den er nok litt hardere enn slik den faktisk har stått, for det står vel at: Den som har, den skal få, og det i overflod. Men den som ikke har, skal fratas selv det han har. Det er vel den brutale effekten i Matteus-effekten, og det var vel også den som gjorde at jeg tenkte at jeg kunne ta en replikk.

Jeg vet at statsråden og jeg er like bekymret for drop-outen i videregående skole. Vi har ungdomskull som havner utenfor. Det gis i dag et tilbud – voksne uten rett – i en del private skoler, som Kristelig Folkeparti og regjeringen har laget et opplegg for i den nye privatskoleloven, og som fungerer. De har høyere søkningsandel enn det de har mulighet til å gi plass til. Min utfordring til statsråden i denne saken er: Har man et ønske om å kunne gå gjennom hvert fall det, for å se om behovet faktisk blir dekket, eller om det hadde vært smart å gi noen flere plasser som kunne tilby dette innenfor de private skolene?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:45:59]: Jeg tror jeg bare sier at jeg tar med meg den utfordringen videre, fordi det er mangfoldig, det tilbudet som er til voksne, og det må være mangfoldig, fordi voksne er så forskjellige. De pri-

vate skolene gir et godt supplement til de tilbudene som finnes for voksne i dag. Deler av frivillig sektor gjør også det. Her er det om å gjøre å være fleksibel når vi tenker på løsninger.

Jeg har lyst til å opplyse om et par ting til. Det ene er at vi driver nå med forskning på voksnes læring, fordi det ikke nødvendigvis er den samme typen pedagogikk som er den mest effektive overfor voksne, og det er også viktig at vi drar erfaringer fra det.

I samarbeid med OECD skal vi knytte oss til denne Skills Strategy, som dreier seg om voksnes læring, hvor vi bl.a. kan få hjelp utenfra til å diskutere og analysere vårt eget kompetansebehov i framtiden, og hvordan vi kan ta i bruk den voksne befolkningens kompetanse når det gjelder videre utvikling av samfunnet. Det er også et veldig interessant opplegg.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Bente Thorsen (FrP) [10:47:35]: Jeg føler et behov for å komme med noe når det gjelder oppklaring i denne saken, for her er det tydelig at vi har snakket forbi hverandre og misforstått. Da er det litt dumt at det ikke har blitt tatt kontakt, slik at vi kunne hatt en dialog og kommet til enighet og forståelse. For det er helt riktig, som samtlige som har hatt ordet i denne saken har sagt, at dette er komplekst – det er et fryktelig vanskelig område. Det favner utrolig vidt. Samtidig er det utrolig mange tilbydere av voksenutdanning, og det skal vi være glade for. Men i dag ønsker faktisk tilbyderne av voksenutdanning å samarbeide tettere. Til det trenger de en nasjonal samordning på området, slik at dette kan organiseres på best mulig måte.

Når det gjelder hvem dette skal være rettet mot, påpeker statsråden at det antageligvis er for dem som har lite utdanning. Vi lever i en global verden, og vi sitter ikke på vår egen tue og bestemmer hvordan arbeidsoppgavene skal bli utført. De endrer seg faktisk måned for måned og dag for dag. Dette gjelder innenfor alle sektorer – enten du har høyere utdanning eller om du har minimalt med utdanning. Derfor favner dette vidt – det må gjelde absolutt alle hvis vi skal følge med i verden. Det er slik det har blitt nå, og det nytter ikke å tro at vi kan sitte og ikke bry oss om det. Dette gjelder i høyeste grad både dem som har lav utdanning og dem som har høyere utdanning fra før.

I dag er det også slik at du faktisk ikke trenger å være på campus for å ta en høyere utdanning. Du kan sitte på den ytterste nakne øy så lenge du har tilgang på strøm. Her må vi få til en samordning av hva som finnes av tilbud og få til en god oversikt over det, slik at den som ikke daglig er i kontakt med f.eks. opplæringskontorene eller andre når det gjelder informasjon om dette, har mulighet til å finne ut av dette på en enkel og grei måte, gjennom Internett f.eks. eller trykte opplysninger. Alle bruker faktisk ikke Internett i dag heller, så av og til er det behov for en papirbit.

Alt i alt føler jeg vel at de ulike partiene er enige, og så håper jeg at vi i løpet av debatten har klart å rydde vekk noe, og at det ikke går prestisje i saken.

Avslutningsvis vil jeg si at det er veldig bra med BKA-en som tilbys, men når de er ferdige med basiskompe-

tansen, har de forhåpentligvis behov for videreutdanning i ettertid, og vi må sørge for at det kan bli en helhetlig utdanning.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:50:54]: Vi legger oss gjerne i selen for å gi bedre informasjon om de ulike tilbudene som finnes for voksne, men å skulle ha som ambisjon å lage en plan som gir oversikt over alt som finnes, tror jeg er altfor omfattende å kunne love, og gir et utgangspunkt for byråkrati som vi ikke er tjent med. Men intensjonen som Thorsen her tar opp, skal vi selvfølgelig følge opp, ved å drive så godt informasjonsarbeid vi kan overfor dem som har behov for det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [10:51:34]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bente Thorsen, Mette Hanekamhaug og Siv Aida Rui Skattem om behovet for en spissing av opplæringstilbudet som gis første året i videregående opplæring (Innst. 385 S (2011–2012), jf. Dokument 8:83 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:52:55] (ordfører for saken): Senterpartiet er fornøyd med at vi får en foreløpig debatt om oppsplitting av Vg1 yrkesfag i Stortinget. Senterpartiet har tatt til orde for dette tidligere, og som forslagsstillerne vet, varslet regjeringa ved kunnskapsministeren i vår en stortingsmelding med en gjennomgang av Kunnskapsløftet med vekt på yrkesfagene. Her skal både struktur og innhold i Vg1 vurderes og diskuteres.

Jeg beklager at representantene fra Fremskrittspartiet ikke mener det er naturlig å vurdere forslaget i forbindelse med denne stortingsmeldinga, men er glad for at resten av komiteen mener det er fornuftig å drøfte spørsmålet i en sammenheng når vi gjennomgår videregående opplæring.

Som representantene sikkert la merke til i trontaledebatten i fjor, tok Senterpartiet opp behovet for en egen melding om yrkesfagene. Vi er derfor veldig glade for at vi nå får en stortingsmelding som vil ta for seg bl.a. fagopplæringa.

Jeg tror det er viktig at vi ikke tenker på å revolusjonere

yrkesfagene, men vi er nødt til å justere på det vi ser ikke fungerer godt nok i dag.

En oppsplitting av enkelte Vg1-kurs blir derfor naturlig å vurdere i meldinga. Det kan være at dagens modell er grei for enkelte studieretninger, men at den ikke fungerer godt nok for andre. Komiteen har vist til mulige eksempler i innstillinga.

Det har stadig vært en utfordring å finne det riktige balansepunktet på Vg1 mellom grad av spesialisering og hensynet til å sikre rekruttering gjennom brede kurs som kvalifiserer til flere utdanninger.

En samlet komité er bekymret for om elevene får god nok tid til det fordypningsfaget de har valgt før de kommer ut som lærling. Samtidig er en samlet komité opptatt av at fag- og yrkesopplæringa fortsatt skal gi innblikk i forskjellige yrker og fagfelt, slik at elevene får et best mulig utgangspunkt for videre spesialisering.

Hele komiteen mener også at fellesfagene må være praksisnære og yrkesrettede, slik at de oppfattes som relevante. Vi trenger altså ikke mindre teori, men rett teori, og en utdanning som utdanner ungdom for det næringslivet etterspør, og det samfunnet trenger.

I tillegg til å peke på utfordringer knyttet til sjølve strukturen i fagopplæringa, understreker en samlet komité at regelverket ikke hindrer bruk av mer fleksible opplæringsløp, f.eks. at noen elever kan begynne direkte i bedrift etter ungdomsskolen.

Min oppfatning er at de muligheter for fleksibilitet som lovverket gir anledning til, ikke er godt nok kjent for elevene og dem som skal gi råd til elevene – både foreldre, lærere og rådgivningstjenesten. Her tror jeg fylkeskommunene som skoleeiere og de enkelte skolene bør bli flinkere til å legge til rette for at målet om sluttkompetanse kan nås på ulike måter.

Senterpartiet er opptatt av å få en bred diskusjon om utfordringene i yrkesfagene i forkant av stortingsmeldinga. At vi tverrpolitisk bryter meninger om hvilken vei vi skal gå før stortingsmeldinga er ferdig skrevet, mener vi er bra – ikke fordi regjeringa ikke vet hvor den vil, men fordi et samlet Skole-Norge trenger forutsigbarhet for framtidens skole, slik at en ikke til stadighet skal finne på nye tiltak bare for å finne på nye tiltak.

Til slutt har jeg lyst til å gjenta noe jeg har sagt mange ganger før: Det tar tid å endre holdninger og innføre en ny reform. De første seksåringene som begynte etter reformen Kunnskapsløftet, går ikke ut 10. klasse før i 2016. De er ikke ferdige på videregående før i 2019, og vi kan ikke telle om de har fullført videregående skole innen fem år, før i 2021. Ting tar altså tid!

Så skal vi gjøre de endringer vi må gjøre. Da er vi nødt til å gå gjennom alle Vg1-kurs og se helheten.

Senterpartiet har stor forståelse for de yrkesgruppene som ønsker mer kvalifiserte lærlinger enn de i mange tilfeller får i dag. Derfor er det f.eks. svært viktig at representanter for de ulike yrkesgruppene sitter i de fagrådene som skal gi råd om hva som bør læres i de respektive fagene.

Jeg er glad for at en samlet komité har forståelse for at det må være noe bredde i grunnkurstilbudene. Norge er sånn skrudd sammen at det kan være langt mellom husene

og i alle fall ganske langt mellom hver videregående skole. Det betyr at ikke alle kan ha like bredt tilbud. Derfor er det veldig viktig at vi innvier elevene i ulike yrker man kan få ved å velge de ulike Vg1-kursene.

Jeg håper på en god debatt og flere gode innspill til hvordan vi skal forbedre fag- og yrkesopplæringa framover.

Mette Hanekamhaug (FrP) [10:57:53]: Vi i Fremskrittspartiet mener at det er utrolig bra med den varslede meldinga. Jeg tror vi alle ser fram til den meldinga som kommer, og er interessert i å se hva som står der. Samtidig mener vi at det er viktig å ha en debatt også i forkant av denne meldinga. Vi er også opptatt av å ta de tilbakemeldingene og de signalene vi har fått, på alvor, nettopp om at det er et sterkt behov for å gå gjennom yrkesopplæringa sånn den er i dag. Det er nettopp derfor vi har valgt å fremme disse forslagene: for å ta de signalene vi har fått, på alvor og innse at nødvendige grep i yrkesopplæringa må tas, og at de må tas raskt.

Jeg er glad for at Senterpartiet her varsler at de er positive til en eventuell oppsplitting av Vg1. Vi håper at vi i debatten i etterkant av meldinga kan se på den løsningen som vi i Fremskrittspartiet her skisserer i vårt representantforslag.

Grunnen til at vi velger å løfte fram dette og vet at dette er veien å gå, er at Norge er avhengig av en dyktig og kompetent arbeidsstokk, og fagarbeiderne er en vesentlig ressurs i vårt samfunn. Vi er avhengige av dem, både i dag og for framtiden. Da kan vi ikke sitte stille og se på den situasjonen vi har i dag, og som vi har sett år etter år, med så stort frafall innen yrkesopplæringa. Det er et klart behov for å gjøre noe med dette. Vi har ikke tid til å vente lenger, for de ressursene vi går glipp av der, er for mange, og de tiltakene som kommer fra regjeringa, kommer for sent.

Vi i Fremskrittspartiet er helt enige i det NHO-presidenten sa, nemlig at når 45 pst. av elevkullet ikke gjennomfører de yrkesfaglige skoleløpene, skusler man med talent og muligheter. Derfor har vi ikke lenger tid til å vente på regjeringa, for vi har ikke råd til å miste en eneste god fagarbeider. Den kanskje største utfordringa til yrkesfagene er frafallet.

For litt under en måned siden var vi i komiteen på reise i USA. Der ble det sagt noe som jeg tror flere av oss bet oss merke i. Man sa at et problem som ikke har en løsning, er ikke et problem, det er et faktum. Men jeg mener at dette problemet har en klar løsning som vi i Fremskrittspartiet her skisserer mulige tiltak i forhold til.

Mye av utfordringen i dag, som påpekes fra flere hold, er at vi har altfor breie studieprogram. Ta f.eks. restaurant- og matfag: Her må elevene gjennom alt: konditorkunst, kjøttskjæring, baking, ernæringslære osv. Man kan begynne skoledagen med å skjære opp ribbe, for deretter å dekorere bryllupskake, for så å gå over til å tilberede smalahove, og så avslutte dagen med læren om gjær. Det er altfor breie utdanningsprogram, som gjør at det blir for mye eller for lite kunnskap om hver del, i stedet for at elevene får mulighet til å sette seg inn i ett fagområde, eller færre fagområder, og lære det ordentlig.

Det er viktig med allsidig kompetanse, men for kommende fagarbeidere som allerede har tatt et yrkesvalg, og som allerede har bestemt seg for hva man ønsker å arbeide med – statistikken for yrkesfag viser dessverre at flere sliter med f.eks. motivasjon – er det viktigere at man får lov til å fokusere på det man faktisk ønsker å fokusere på. Hovedmålet med fagopplæringa må jo være at eleven får opplæring i den valgte studieretning og faget sitt. Dette bør man begynne med så tidlig som mulig. Da får vi en større fagkonsentrasjon, hvor også motivasjonen til eleven styrkes.

Samtidig vet vi at man sliter med å få nok lærlingsplasser til lærlingene våre i yrkesfaglig opplæring. Litt av grunnen til det, som flere bedrifter peker på, er at lærlingene kan for lite om fagområdet i det de skal ut i lære i. En spissing av første året med en høyere fagkonsentrasjon vil gjøre disse elevene bedre rustet til å komme ut og få lærlingsplass, og videre også til å komme inn på arbeidsmarkedet. Samtidig vil det også være med på å heve statusen til yrkesfagene på lengre sikt, nettopp fordi man får bedre fagarbeidere av yrkesopplæringa.

Et annet viktig moment er en større praksisretting av fellesfagene, som vi har tatt til orde for i forslaget vårt. Vi ser at mange av elevene på yrkesfaglige studieretninger ofte er mer praktisk enn teoretisk anlagt. Det er en utrolig positiv og bra ressurs som vi må dra nytte av. De må få muligheten til å bruke sine praktiske evner og ferdigheter til å utfolde seg, også i fellesfagene. Det er ikke snakk om å nedprioritere teori eller ha mindre teori, men det er snakk om en mer praksisrettet tilnærming til den teorien og de fellesfagene de faktisk skal ha. Ta f.eks. engelsk: Det at en bilmekaniker kan få engelske brukermanualer for å lære seg det engelske fagspråket, osv.

La én ting være klart: Vi i Fremskrittspartiet tar ikke til orde for å fjerne teorien fra yrkesfaglig opplæring. Det er det ingen som vil. Vi har stolthet i Norge for å ha gode, flinke og dyktige fagarbeidere, som ikke bare kan faget sitt, men som også har allsidig kompetanse. Det som er utrolig bra i vårt arbeidsmarked, er at vi har en kortere sosiokulturell avstand mellom yrkesfaglige arbeidere, og f.eks. ingeniører. Det er arbeidsplasser der snekkere, murere, ingeniører, arkitekter osv. snakker samme språk og har en god samhandling. Det er noe vi bør verdsette, og noe vi skal videreføre.

Kravet til kompetanse og kunnskap for fagarbeiderne skal ikke reduseres. Vi må huske på at vi utdanner ikke arbeidskraften bare for i dag, men også for framtiden. Da er det viktig å ha de kognitive egenskapene på plass, også blant de yrkesfaglige elevene, slik at de er bedre rustet til å møte morgendagens arbeidsmarked og eventuelle omstillinger.

Det andre forslaget vårt går på å rette teorien mer inn mot fagretningene og gjøre den mer relevant. Det vil som sagt også bedre motivasjonen og kunne styrke gjennomføringsgraden til de yrkesfaglige elevene.

Nok en gang: Vi i Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av å satse på gode, kunnskapsrike og dyktige fagarbeidere. Vi har et stort behov for dem både i dag og i framtiden. Da kan vi ikke være kjent med det store frafal-

let vi har i dag. Vi er glad for at det kommer en melding, men vi mener at enkelte tiltak er viktige nok og klare nok med hensyn til hva som er rett å gjøre, til at vi faktisk kan gjøre det i dag. Derfor velger vi å fremme de forslagene som ligger omdelt på representantenes plasser her i dag.

Presidenten: Representanten Mette Hanekamhaug har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Truls Wickholm (A) [11:05:11]: Jeg registrerer at teknologien ikke står presidentbordet helt bi i dag.

Presidenten: Det var heller presidenten som blingset på tiden.

Truls Wickholm (A) [11:05:23]: Bare for å begynne med noe av det siste først: Komiteen var på reise, som representanten Hanekamhaug sa, og da besøkte vi bl.a. Google. Jeg valgte å benytte meg av den tjenesten i går, og da søkte jeg på ordene «FrP» og «yrkesfag». Der står det: «Omfanget av teoriundervisning på yrkesfag bør reduseres». Det står jo litt i motstrid til det representanten Hanekamhaug nå tok opp fra talerstolen.

Jeg synes i likhet med andre at dette er et viktig tema. Jeg brenner for det, og jeg mener at det å greie å få flere til å gjennomføre, er utrolig viktig både for den enkelte og for Norge som nasjon.

Jeg er også villig til å diskutere om det er behov for å gjøre noe med innretningen på Vg1, om det er behov for å spisse mer – la flere jobbe med det de er interessert i. Men vi ser også at mange greier å løse dette innenfor dagens modeller, og at det kanskje handler mer om tilgang enn om vond vilje. For eksempel her i Oslo samarbeider Hellerud og Sogn om rørlegger- og byggfag. De bygginteresserte elevene får være mer på Hellerud, og de rørinteresserte får være mer på Sogn – og så greier man å løse det på den måten.

Det etterspørres at fellesfagene skal yrkesrettes. Fellesfagene er yrkesrettet i forskriftene, og det er én av de tingene jeg er fornøyd med at denne regjeringen har fått til. Nå legger vi også i statsbudsjettet opp til at vi skal få en hospiteringsordning. Det betyr at fellesfaglærerne kan komme ut i bedriftene og få lov til å se hvordan f.eks. en elektriker jobber – se hva man er nødt til å regne ut og tenke på i løpet av en dag, og gjennom det greie å knytte de mer teoretiske matteoppgavene opp mot det som man faktisk utfordres på i faget i hverdagen.

Forslagsstillerne tar her opp et forslag for yrkesutdanningen. Representanten Hanekamhaug refererer til denne NHO-konferansen «Yrkesfag 2012». Der var også statsråd Halvorsen. Nå sier jeg ikke dette bare for å skryte av egen statsråd eller egen regjering, men jeg synes faktisk at det innlegget som statsråden holdt der, var veldig godt. Det var et fyllestgjørende innlegg for temaet, hvor hun gikk gjennom veldig mange dilemmaer og problemstillinger knyttet til yrkesfag. Det ble også varslet at dette var ting som ville bli diskutert i meldingen, som antageligvis skal komme til Stortinget etter jul.

For meg blir det litt rart at Stortinget skal tvinges til å

ta stilling til enkeltspørsmål – i en helhet som er så viktig og sammenvevd med hensyn til innretningen på yrkesfag. Det kan virke som om det å fremme forslag i Stortinget og komme med en invitasjon til den lovgivende makt i landet nærmest bare er en invitasjon til debatt. Dette er ikke en konferansesal hvor vi bare fremmer forslag fordi vi synes det er interessant å debattere litt. Stortinget har i sin forretningsorden lagt opp til at det er mulig å ta opp interpellasjoner for å diskutere temaer som man synes er viktige.

Og med all respekt å melde til forslagsstillerne: Jeg synes at hvis man er opptatt av å gjøre noe for å bedre gjennomføringen på yrkesfag, skylder man i det minste elevene og lærlingene å se løpet og skolegangen de har, i en helhet, nettopp slik vi skal gjøre i forbindelse med evalueringen av Kunnskapsløftet, der man har varslet at det skal være særlig fokus på yrkesfag.

Jeg stiller meg ikke avvisende til noen av disse forslagene, men jeg imøteser den stortingsmeldingen som skal komme. Jeg gleder meg til å få lov til å diskutere dette på en litt mer intelligent måte enn med bare ett og ett forslag.

Elisabeth Aspaker (H) [11:10:28]: Forslagsstillerne fra Fremskrittspartiet tar opp sentrale problemstillinger vedrørende yrkesfagopplæringen. Spørsmålet er hvordan utdanningen best kan utformes for å treffe elevene mer hjemme allerede det første året på yrkesfag. Det er en problemstilling som også opptar Høyre, og som var bakgrunnen for flere av de forslagene som vi fremmet vinteren 2010, da vi la fram vårt yrkesfagløfte.

Yrkesfagfeltet er utvilsomt krevende fordi lærefagene er så forskjellige, og det er åpenbart ikke så lett å finne en struktur som passer like godt for alle fag. Kritikken mot Reform 94 gikk ut på at grunnkursene hadde for sterk grad av spesialisering og stengte for mange dører de etterfølgende årene. Rådene da Kunnskapsløftet ble utviklet, var derfor å forenkle tilbudsstrukturen, og å gjøre elevenes valgmuligheter større det andre året på yrkesfag. Elever som var usikre og valgte feil grunnkurs under Reform 94, opplevde å måtte starte helt på nytt og gå hele skoleåret om igjen. Dermed risikerte elevene også at de hadde brukt opp retten sin før de hadde fått fullført opplæringen. Sann kunne det ikke fortsette.

Komiteen er samstemt i at det er en vanskelig øvelse å finne det rette balansepunktet mellom grad av spesialisering, og hensynet til å sikre rekruttering gjennom brede kurs. Tilbakemeldinger fra yrkesfagelever etter Kunnskapsløftet tyder likevel på at noen innganger er blitt for brede. Elever som er rimelig sikre i sitt utdanningsvalg, føler at de kaster bort mye tid på forskjellige fagretninger, fremfor å kunne få lov til å fordype seg i det faget de faktisk ønsker å utdanne seg i. Samtidig hører vi også fra flere bransjeorganisasjoner at de beklager seg over sen spesialisering, og at elevene ikke er så godt forberedt til læretiden som bedriftene kunne ønske.

Høyre mener det er viktig å ta sånne tilbakemeldinger på alvor, og gjøre nødvendige tilpasninger for at yrkesfagopplæringen i større grad skal kunne innfri forventningene både hos elevene og hos lærebedriftene. Elevenes motiva-

sjon er en utrolig viktig drivkraft for å fullføre opplæringen med godt resultat. Godt forberedte lærlinger er også viktig for at flere bedrifter i fremtiden skal være positive til å påta seg oppgaven som lærebedrifter. En opplæring som begge parter oppfatter som bedre og mer hensiktsmessig, vil etter Høyres mening også bidra til å gi yrkesfagene et bedre omdømme, og heve statusen til fagopplæringen.

Det er positivt at det er full enighet om at fellesfagene må være praksisnære og yrkesrettet, sånn at de oppfattes som mer relevante. Selv med de vedtatte endringene er Høyre av den oppfatning at det fortsatt er et betydelig potensial for mer yrkesretting av yrkesfagopplæringen. Vekslingsmodellen som er vedtatt for helsearbeiderfaget, kan med fordel også prøves ut på andre fagområder. Det må være et mål at langt flere fylker og skoler etablerer regelmessige hospiteringsordninger for lærere og instruktører og tar i bruk lektor 2-ordningen, for å sikre nærkontakt med et arbeidsliv i rask endring. Disse tiltakene har særlig verdi på yrkesfagfeltet, fordi de kan gjøre opplæringen langt mer realistisk og engasjerende for elevene.

Fra Høyres side er det også viktig å understreke at det i tillegg til yrkesretting må vurderes endringer i selve strukturen som tilrettelegger for at elever som er sikre på sitt utdanningsvalg, kan starte spesialiseringen i det aktuelle lærefaget allerede det første året.

Høyre mener erfaringene etter Kunnskapsløftet viser at det er behov for større fleksibilitet innenfor yrkesfagene, og at dette hensynet må vektlegges i den varslede gjennomgangen av hele strukturen for de yrkesspesialiserende studieprogrammene.

Målet med Kunnskapsløftet har vært å heve elevenes læringsutbytte gjennom hele skoleløpet – også på yrkesfag. Å gjøre tilpasninger som betyr at yrkesfagelevne får løftet sin kompetanse, og som gjør elevene bedre forberedt i møte med det arbeidslivet som skal ta imot dem, er etter Høyres syn å skape en vinn-vinn-situasjon, med mer motiverte elever og lærlinger og med bedrifter som finner det mer attraktivt å ta imot lærlinger.

Behovet for faglært arbeidskraft er stort innenfor en rekke bransjer. Derfor er det også etter Høyres mening avgjørende å finne gode opplæringsmodeller som fungerer godt, først og fremst til beste for eleven og lærlingen, men også for arbeidslivet og for samfunnet, som er helt avhengig av god tilgang på faglært arbeidskraft også i fremtiden.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:15:34]: Det er på tide å spørre oss selv om den bredden som ble skapt gjennom Reform 94, faktisk er den riktige, om vi tok for mye Møllers tran, om spissingen ble for liten, og om bredden ble for stor. Vi i Kristelig Folkeparti utelukker ikke at det kan være riktig å gå for en spissing av kunnskapen allerede fra første år i videregående opplæring for yrkesfag. Det har imidlertid vist seg å være en utfordring, som flere har påpekt her, å finne et riktig balansepunkt mellom grad av spesialisering og hensynet til å sikre rekruttering gjennom brede kurs som kvalifiserer til flere utdanninger. Vi mener derfor at det er hensiktsmessig å avvente den varslede stortingsmeldingen, der en gjennomgang og vurdering av struktur og innhold i Vg1 vil inngå.

Kampen mot frafall i videregående skole er den viktigste kampen vi har. Jeg undrer meg av og til over regjeringens ord, og kanskje manglende handlinger og sammenhenger, i denne saken. I innstillingen sier regjeringspartiene at

«regjeringen har igangsatt en rekke tiltak for å motvirke frafall. Som eksempel vises det til at skoledagen er utvidet og timer til basisfag er styrket for å gi elevene gode basisferdigheter allerede fra grunnskolen.»

La meg da spørre nok en gang: Hvilken forskning kan regjeringen vise til som sier at flere timer gir mindre frafall? Jeg må jo bare gå ut fra at regjeringen faktisk mener at flere timer for de minste, motvirker frafall, men jeg har ennå ikke hørt, etter at regjeringen startet sin milliard-satsing på flere timer i 2006, en eneste forskningsmessig begrunnelse for at flere timer faktisk har denne effekten.

Kristelig Folkeparti er – det tror jeg ikke er ukjent for denne salen – dundrende uenig i at utvidet skoledag på barnetrinnet er et tiltak som motvirker frafall i videregående opplæring. Vi mener regjeringen de siste årene gjennomgående har prioritert feil gjennom å bruke milliarder på flere undervisningstimer for de aller minste, og at dette har gått på bekostning av innsatsen mot frafall i videregående opplæring. Bare tenk hvor mye penger vi hadde hatt som kunne vært brukt på flere lærere, på etter- og videreutdanning av lærere, på en mer praktisk rettet undervisning på ungdomstrinnet og på andre tiltak mot frafall, dersom regjeringen hadde lagt til side drømmen om heldagsskolen.

Et ferskt eksempel på regjeringens evne til å prioritere fikk vi i statsbudsjettet. I Gul bok, hvor regjeringen selv legger fram satsingene på høyere utdanning, står det at man ønsker å bruke 74 mill. kr til innføring av én uke-time med kulturskoleaktiviteter i SFO-tiden. Det forslaget kunne jeg hatt mye å si om, men det skal jeg spare til budsjettet. Mitt poeng her handler om prioritering. 20 mill. kr pluss er styrkingen av det som går til bekjempelse av frafall på yrkesfaglige studieretninger. Det vitner om nok en «hang-up» på heldagsskolen, som uten tvil gjør at vi har flere unge som dropper ut av skolen i dag, enn vi ville hatt med en annen politikk.

Vi vil ha en ny kurs i skolepolitikken, hvor det i stedet for flere timer satses på flere og enda bedre lærere, en bedre ungdomsskole og kamp mot frafall i videregående. Det er en klar politikk som vil gi effekt i skolen. Disse ordene vil jeg ha med inn i den videre jobbingen med videregående skole, og Kristelig Folkeparti kommer til å bidra til å være konstruktive når meldingen kommer, men vi synes at det er for tidlig å gå for en helhetlig vurdering av om dette faktisk skal spisses, eller ikke. Vi må ha mer kunnskap før vi endrer videregående skole på den måten.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:19:57]: Det forslaget vi har til behandling, og de innleggene som kommer fra salen i dag, tar jeg med meg når vi forbereder denne stortingsmeldingen som skal gå gjennom bl.a. strukturen i yrkesfagene. Mange av de problemstillingene som allerede har vært framme i denne diskusjonen, er viktige, men det er også noen flere.

Vi har jo en omfattende satsing når det gjelder å be-

kjempe frafall fra videregående opplæring. Ny GIV er på 185 mill. kr per år, og er en satsing på 0,5 mrd. kr over en treårsperiode. Men nå har vi mye oppdatert forskning om Kunnskapsløftet, og det er selvfølgelig utgangspunktet for den diskusjonen vi skal ha, og den stortingsmeldingen vi skal gi. Et av de viktige forskningsfunnene, som for så vidt understreker ting vi har visst fra før, er følgende: Det er nær sammenheng mellom elevenes karakterer ved utgangen av ungdomsskolen og frafall i videregående opplæring. Det betyr at opplæring i lesing, skriving og regning – den kunnskapen elevene har med seg inn i videregående opplæring – er helt avgjørende for om de skal lykkes. Da må vi se hele på utdanningsløpet. Selvfølgelig er det veldig viktig det vi nå gjør for å reformere ungdomsskolen og jobbe mer praktisk og relevant der, men de færreste problemer som elevene har i skolen, starter i videregående skole eller i ungdomsskolen. Det er bakgrunnen for at vi har styrket antallet timer også i småskolen, nemlig at lesing, skriving og regning – disse grunnleggende ferdighetene – skal sitte godt, at vi skal ha omfattende innsats tidlig, og at elevene skal være godt rustet.

Så til noen av de problemstillingene som direkte berøres her. Én problemstilling har vært gjennomgående i all diskusjon om yrkesopplæring: hvor bredt, hvor spisset? Før Reform 94 hadde vi 109 ulike fag. Da var jo dilemmaet at man spesialiserte så tidlig at man mistet mange, nettopp fordi man spesialiserte for tidlig. Så gjennomførte vi i Reform 94 en – hva skal man si – sammenslåing, som gjorde at vi fikk 13 ulike grunnkurs. Kunnskapsløftet har slanket denne strukturen ytterligere. Men det som er et stort dilemma hvis vi ikke klarer å finne den rette balansen i dette, er at vi kan få en utfordring når det gjelder å rekruttere til ulike yrker videre.

Så er det sånn at det nok er mange som i den diskusjonen tror at veldig mange av dem som starter på Vg1, egentlig har bestemt seg for hva de skal bli allerede. Men nå har vi ny forskning som viser at to av tre av de elevene som starter på Vg1, er veldig usikre på hva de skal velge. Derfor er det viktig – dette er riktignok en undersøkelse fra NIFU 2011 fra fem fylker, men den gir en pekepinn på at dette er en litt annen problemstilling enn mange tror – at vi klarer både å introdusere disse 15–16-åringene for ulike yrker fordi de ikke har bestemt seg, og at vi også klarer å gi mulighet for spissing for dem som har bestemt seg. Så her er det mange problemstillinger underveis. Det er også avgjørende viktig at vi klarer å bruke de mulighetene som allerede ligger innenfor det videregående løpet, til å lage mer fleksible løp enn 2+2-ordningen. Men det er også en problemstilling når det gjelder stortingsmeldingen om vi bør oppfordre til mer fleksibilitet, og ikke minst om vi kanskje bør se på noen av de over 200 fagene vi har innenfor yrkesfag, med litt forskjellige øyne. Her er det ikke nødvendigvis sånn at vi skal ha dem alle sammen inn i én form.

Så er det en problemstilling til, og det er at veldig mange av dem som velger påbygg – som har vokst enormt rundt omkring i fylkene – har laget sitt eget løp gjennom videregående skole med en kombinasjon av teori og praksis, for når vi spør de elevene, er det under 10 pst. av dem

som går på påbygg fordi de ikke har fått lærlingplass. De går der fordi de ønsker seg studiekompetanse, og de starter på yrkesfag fordi de ønsker litt mer praktisk opplæring. Så det er også en viktig problemstilling i den diskusjonen.

Så, når det gjelder det vi gjør i mellomtiden – før vi tar de store grepene på struktur. Ny GIV betyr at vi nå har skoler i hvert fylke som er ressurskoler for alle skolene, der lærerne er frikjøpt i 25 pst. for å jobbe mer med yrkesretting av engelsk, norsk og matematikk i yrkesfagene. De bygger også nettverk og inspirerer hverandre til å få dette til. I statsbudsjettet ligger det også muligheter for lærere på yrkesfag til å hospitere og få påfyll når det gjelder hvordan en kan yrkesrette mer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mette Hanekamhaug (FrP) [11:25:23]: Jeg er utrolig glad for det statsråden sier om å ta med seg signalene fra debatten videre inn i meldingsarbeidet.

Men som statsråden selv påpeker i innlegget sitt, er dette noe som har vært diskutert lenge – i mange, mange år. Vi ser at frafallet i videregående skole ikke går ned, og at det er behov for å gjøre noe raskere. Veldig mange av signalene man har fått utenfra, er nettopp at utdanningsprogrammene er for brede. Enkelte har opptil 50–60 fagområder som elevene skal innom det første året. Det er en nesten samlet fagorganisasjon – og andre av dem som er i skoleverket – som peker på at nettopp det dette forslaget skisserer, er veien å gå.

Mitt spørsmål til statsråden er da: Hvorfor må vi vente med å ta de grepene – som vi vet vil fungere, som vi vet vil hjelpe – all den tid dette er et presserende spørsmål som må løses raskest mulig?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:26:19]: Det er fordi vi får veldig ulike oppfatninger fra ulike fag. Noen ønsker mer spesialisering tidlig, noen er godt fornøyd med den modellen man har. Når vi også har undersøkelser som viser at så mange som to av tre av dem som begynner på Vg1, faktisk ikke er sikre på hvilken vei de skal gå, er det viktig at de får noen ulike introduksjoner til ulike yrker i Vg1. Det er nettopp det vi skal oppsummere når vi lager en ny stortingsmelding om dette som går på struktur. I mellomtiden jobbes det nå i alle fylker og overalt for å yrkesrette yrkesopplæringen mer for nettopp å jobbe mer praktisk og variert med teori, som flere talere har vært inne på. Så den jobben er vi allerede i gang med.

Mette Hanekamhaug (FrP) [11:27:13]: Det er bra. Men når det kommer til det med at man skal få innblikk i de ulike yrkene, vil det nettopp virke mot sin hensikt der det er for mange fag.

Representanten Wickholm snakket varmt om hospiteringsordningen som nå skal tre i kraft, noe vi synes er kjempebra. Jeg antar at statsråden også støtter denne hospiteringsordningen. Men vi i Fremskrittspartiet foreslo faktisk i juni i 2010 å etablere en slik hospiteringsordning, noe regjering da stemte imot.

Mitt spørsmål er rett og slett: Hvilke store endringer har

skjedd de siste to årene som gjør at motstanden mot vårt hospiteringsforslag er blitt endret, slik at man er positivt innstilt til det nå?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:28:01]: Vi er jo allerede i gang med hospitering flere steder, og vi vil forsterke det i budsjettet nå for neste år. Det er jeg som har foreslått det for Stortinget, så det er vel ikke noe galt i at vi er enige om det?

Elisabeth Aspaker (H) [11:28:27]: Flere har vært inne på det i innleggene sine, og statsråden kommenterte også dette med at ulike fag og bransjer har ulike behov når det gjelder hvor mye spesialisering det skal være, og hvor godt lærlingene bør være forberedt når de kommer ut i lære.

Så mitt konkrete spørsmål til statsråden er: Med det vi nå vet, og med de ulike behovene som er, er det kanskje blitt for mye ensretting og tvangstrøye i den yrkesfaglige delen av videregående opplæring? Faktum er vel at det er forskjell mellom yrkesfag og studiespesialisering, men sannsynligvis er det større forskjeller innad på yrkesfag enn det er mellom de to hovedløpene.

Ser man da for seg at man skal rigge om, sånn at vi kan akseptere større fleksibilitet og flere ulike innganger og bredder på yrkesfag enn det vi har hatt til nå?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:29:21]: Jeg tror det er en veldig riktig påpekning. Yrkesfagene er veldig forskjellige, og det går an å tenke litt mer skreddersøm rundt de yrkesfagene vi har. Jeg har opprettet en egen arbeidsgruppe, der partene i arbeidslivet gjennom Samarbeidsrådet for yrkesopplæring og fylkeskommunen deltar nettopp for å diskutere hvordan vi skal klare å finne den rette balansen, for her er det veldig viktig at vi gjør det sammen med de ulike interessene som er involvert.

Så har vi en problemstilling til, som kommer tydeligere fram for meg når vi blir oppdatert på ny forskning. Det er hvordan vi skal klare å kombinere yrkesopplæring og studiekompetanse. Det er helt opplagt at veldig mange flere elever enn før har prøvd å lage seg et løp gjennom videregående opplæring med en bedre miks av både yrkesretting og studiekompetanse enn det vi i dag har på plass i strukturen. Påbygg, slik det fungerer i dag, er det utrolig mange elever som stryker i, og det har veldig stort omfang. Dette blir også en viktig problemstilling.

Elisabeth Aspaker (H) [11:30:30]: Det er her vist til at det foregår mye spennende rundt omkring i forskjellige fylker. Jeg opplever at det er litt av utfordringen for elever i dag. De er prisgitt hvilket fylke de faktisk bor i, og kreativiteten eller mangel på kreativitet som kanskje er en del steder.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Hvordan kan man da, med den gjennomgangen man nå står foran, og med den stortingsmeldingen som skal skrives, sikre større grad av likhet i det tilbudet som elevene får?

Jeg kjenner f.eks. til Troms, hvor man på byggfag har lagt inn kurs i stillasbygging for at lærlingene der skal være enda mer attraktive i møte med lærebedriftene. Det er ett

eksempel på en vri man gjør for at man skal øke interessen både hos elevene og hos lærebedriftene. Men det tilbudet gis ikke i Finnmark, eller i Nordland, for den saks skyld. Spørsmålet er: Hvordan kan man sikre at gode ideer blir til mer lik praksis i hele landet?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:31:35]: Dette er en veldig viktig og interessant problemstilling og et ganske stort dilemma. Det er klart at hvis vi f.eks. bestemmer oss for at vi må spisse noe mer på noen områder, kan det være ganske vanskelig å klare å holde så spissede tilbud i en del distriktsområder. Kanskje må det være mulig å tenke seg større variasjoner, større bredde, i noen tilbud i distriktene, for ellers tvinger vi en del elever til å flytte på hybel tidligere enn de kanskje hadde tenkt seg, og mer spissing der hvor det er større elevgrunnlag. Det er én mulighet.

Det løser ikke det dilemmaet som representanten Aspaer tar opp nå, med et ønske om en – hva skal man si – like-re grad av innhold i tilbudene. Jeg tror at vi kommer tilbake til alle disse problemstillingene. Det går an å tenke mer skreddersøm rundt fag, og det går an å tenke mer skreddersøm rundt modeller som passer i by og i distriktsområder. Jeg vil bare invitere til den diskusjonen. Det blir en veldig viktig sak for Stortinget å behandle i vår.

Trine Skei Grande (V) [11:32:55]: Jeg tror ikke man skal være så opptatt av at alt skal gjøres likt alle steder, men av at man faktisk finner gode løsninger på de ulike tingene. Min erfaring som lærer på videregående er at du utvikler fag ut fra hvilken elevgruppe du har foran deg. Det å kjøre historie for gullsmeder kan være ganske spennende. Det å kjøre historie for frisører kan også være veldig spennende. Men det å kjøre historie for frisører og gullsmeder er faktisk ganske vanskelig, det å klare å utvikle en spesiell vinkling på historiefaget som gjør at begge grupper utvikler en viss faglig glede og stolthet over sitt eget fag også knyttet til andre fag.

Mitt spørsmål er: Klarer vi å dele opp dette slik at man kan gi lærere mulighet til å ha en slik spesifikk del også av allmennfagene på en måte som gjør det mye mer spennende for yrkesfaget også?

Per-Kristian Foss hadde her overtatt president-plassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:34:02]: Vi har gått gjennom læreplanene og det er – hva skal man si – god mulighet for å spisse og tenke i ulike yrker, også i fellesfagene. Det er noe av det man nå driver med på disse knutepunkt-skolene – fyrtårnskoler kaller vi dem – rundt omkring i alle fylkene. Det trengs selvfølgelig påfyll når man blir så spesialisert som man blir innenfor gullsmed- eller frisørfaget. Jeg tror det også har veldig mye med yrkesstolthet å gjøre, å kunne historien til sitt eget fag. Så her er det kanskje vel så viktig at man klarer å utnytte de nettverkene vi nå bygger opp, inspirere hverandre og tilrettelegge historie nettopp i en slik sammenheng.

Ellers kan jeg jo opplyse komiteen og Stortinget om at det nylig har vært EuroSkills, altså europakonkurranse i

yrkesfag, i Belgia i helgen, og Norge tok tre medaljer. Vi tok gull i helsefag, vi tok en sølvmedalje i resepsjonsfaget, og vi tok en bronsemedalje i mekatronikk. Her har vi veldig gode ambassadører for yrkesopplæringen. De møtes nå til norgesmesterskap på Lillestrøm i slutten av denne måneden. Hvis noen av komiteens medlemmer eller andre på Stortinget har lyst til virkelig å oppleve noe som er moro, er det bare å følge med på hvordan disse konkurransene er, for det er jo å vise hva man duger til i praksis. Da tror jeg også en del lærere kanskje kunne blitt inspirerte med tanke på hvordan man lettere kan koble fellesfagene når man ser den lærelysten, gleden og stoltheten over å presentere faget sitt.

Presidenten: Da var debatten avsluttet – med medalje-høst på overtid.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [11:35:43]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om et særskilt videreutdanningsløft for tilsatte i grunnskolen som mangler undervisningskompetanse (Innst. 386 S (2011–2012), jf. Dokument 8:87 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Heidi Sørensen (SV) [11:36:48] (ordfører for saken): Vitenskapelig forskning viser oss det erfaringsbasert kunnskap har fortalt oss i mange år: Det viktigste for elevens læring er læreren. Mange nok og gode nok lærere er det viktigste for å skape en god skole. Det er derfor bra at Norge har en høy andel av lærere i skolen med godkjent kompetanse for undervisning. utfordringen er, som forslagsstillerne peker på, at det fortsatt er midlertidig ansatte uten lærerkompetanse i undervisningsstillinger. Regjeringen har i lang tid tatt denne utfordringen på alvor og arbeider med å redusere dette antallet og øke andelen lærere med godkjent kompetanse for undervisning.

Det er skoleeiers ansvar å sørge for å ha riktig og nødvendig kompetanse i sine skoler, slik det står i opplæringsloven. Det innebærer at de har ansvar for å tilsette lærere med godkjent kompetanse.

Stortinget behandlet våren 2012 lovforslag om å innføre krav om relevant fagkompetanse for å undervise i enkel-

te fag. På den måten sørger staten for at skoleeiere tilsetter lærere med høy kompetanse for å møte framtidens krav. De nye grunnskolelærerutdanningene sørger for at nyutdannede lærere vil ha kompetanse til å oppfylle de nye kravene. For skoler som ikke klarer å tilsette personer som oppfyller kompetansekravene for tilsetting, er det gitt rom for å tilsette midlertidig en som ikke oppfyller kravene. Dersom midlertidig ansatte har ønske om å bli lærere, må de følge normale eller tilpassede utdanningsløp for lærerutdanning. Det er også viktig å peke på at det er ledig kapasitet på lærerutdanningene i dag, dersom midlertidig tilsatte skulle ønske å utdanne seg til lærere.

Når skoleeiere bruker midlertidig ansatte, er det ofte på grunn av at det mangler kvalifiserte lærere. For å møte den mangelen, har vi iverksatt GNIST-satsingen for å få flere og bedre lærere. Det er et nasjonalt samarbeid mellom kommunesektoren, lærerorganisasjoner, skoleledere, universitet, høyskoler og statlige utdanningsmyndigheter. Med GNIST-partnerskapet ønsker man å øke statusen til lærere og rekruttere flere gode lærere for fremtiden. Kampanjen «Har du det i deg?», som ble startet i 2009, har vært en suksess. I 2012 er det over 50 pst. flere som ønsker å utdanne seg til lærere, enn det var i 2008. Dette er det sentrale tiltaket for å redusere antallet ikke-kvalifiserte i skolen. Skoleeiere har som nevnt hovedansvaret for organiseringen av skolen, rekruttering og utvikling av lærere og har dermed en helt sentral rolle også i GNIST.

Satsingen på videreutdanning er statens bidrag til skoleeierne for at lærerne raskere skal nå den standarden på kompetanse de bør ha i undervisningsfagene.

Kunnskapsdepartementet, KS og arbeidstakerorganisasjonene ble høsten 2011 enige om en ny avtale for fordeling av kostnadene til vikarmidler. Fra august 2012 dekker staten 50 pst. Kommunene og lærernes andel er 25 pst. Staten finansierer kostnadene ved studieplassene, mens skoleeier dekker kostnadene til læremidler, reiser mv. Målet med den nye avtalen er å få flere kommuner til å delta. Antallet lærere har økt fra om lag 1 500 til over 1 800 som følge av endringen.

Oppsummert: Vi vil fortsatt satse på rekruttering av studenter til lærerutdanning med høy kvalitet og kompetanseutvikling for lærere. Vi vil fortsatt prioritere rekruttering til GNIST og sørge for god kvalitet i lærerutdanningen, og vi vil satse på videreutdanning for lærere i tråd med «Kompetanse for kvalitet». I tillegg vil regjeringen gjennom kartleggingene skaffe oversikt over hvordan skoleeierne vil ivareta lærernes kompetanse og motivere kommunene og fylkeskommunene til å ta sitt ansvar for å ha en høyt kvalifisert lærerstab.

Jeg har ingen lang erfaring fra utdanningsfeltet, men jeg tror det samme gjelder på utdanningsfeltet som på mange andre områder, at skal du få noe til virke kraftig, er det et isolert poeng at du ikke kommer med nye ting hvert halvår. Tiltakene som er iverksatt for å møte utfordringene, som forslagsstillerne og regjeringen er enig om, må få mulighet til å virke hvis resultatene skal oppnås ute i skolene.

Med det vil jeg anbefale komiteens innstilling.

Presidenten: Da har representanten Heidi Sørensen anbefalt komiteens innstilling.

Tor Bremer (A) [11:42:00]: Eg trur at alle deler intensjonen i det framlagte forslaget.

Dette er ikkje noko særnorsk fenomen. Dette er eit forhold som dei fleste land diskuterer – altså temaet læraren sin faglege og pedagogiske kompetanse. Det er òg slik at i alle land er det stor forskjell på prestasjonane til elevane frå skule til skule. Slik er det òg i Noreg. Det er alvorleg, men vel så alvorlig er det at det er mange gonger så stor skilnad i prestasjonane til elevane frå klasserom til klasserom. Kva fortel det oss? Jo, det fortel oss at det er stor skilnad i kompetansen lærarane imellom.

I dag har me ein solid stamme av lærarar i skulen med ei god utdanning, som difor har ein godkjend kompetanse for utdanning, men me har òg mange mellombels tilsette i skulen utan ein nødvendig lærarkompetanse i undervisningsstillinga. Mange av dei gjer ein god jobb, naturlegvis, men det er eit ønske om å få flest mogleg til å ha ei godkjend lærarutdanning i botnen.

Dette er litt av bakgrunnen for at regjeringa nyleg la fram eit lovforslag om at det skal innførast eit krav om relevant fagkompetanse for å kunna undervisa i eit fag. I den framlagde lovproposisjonen vert det varsla om at endringane vil innebera krav om 60 relevante studiepoeng for å undervisa i dei fleste faga på vidaregåande skule. Det same poengkravet vil gjelda for undervisning i norsk/samisk, matematikk og engelsk på ungdomsskulen. For dei fleste andre faga i ungdomsskulen og i norsk/samisk og matematikk på barnetrinnet, vert kravet 30 studiepoeng. Kravet skal ikkje gjelda for dagens lærarar som har ei utdanning frå tidlegare. Dette forholdet blir – som ein sikkert har lagt merke til – konkretisert i ei forskrift som skal ut på høyring.

Når det gjeld dagens system, er det ikkje slik at ein er utan noka form for styring av problemstillinga. Kompetansereglane er i dag knytte til å verta tilsett i ei undervisningsstilling – kort og godt om ein har nødvendig relevant, fagleg og pedagogisk kompetanse. Dette er det naturleg nok skuleeigaren som har ansvaret for. Poenget er at kompetansen må vera tilpassa lokale behov. Nasjonalt ligg ansvaret på etter- og vidareutdanninga, som skal bidra til at lærarane når ein ønskt kompetanse i dei faga som vedkommande skal undervisa i.

I statsbudsjettet, som vart lagt fram i går, var det også ei tydeleg presisering av retninga på etterutdanningane. Lesing, skriving og rekning skal prioriterast i lag med kunnskap i klasseleiing. Dette er både rette, tydelege og nødvendige signal. Lærarane våre har dei viktigaste leiarfunksjonane i samfunnet, og difor må dette på plass også i etterutdanningane.

Eg vil også signalisere at me frå Arbeidarpartiet si side ser at me òg må vera villige til å ta ein debatt om dagens ordning kan overleva i eit lengre tidsperspektiv. Altså: Har du ei fullført lærarutdanning, ja, så er du automatisk godkjend til å kunna undervisa. Spørsmålet er om me må vurdere å innføra ei slags ordning med sertifisering for lærarar og skuleleiarar, som bl.a.

og inneheld ein rett og plikt til etter- og vidareutdanning.

Uansett: GNIST-partnerskapen og strategien «Kompetanse for kvalitet» er per i dag ein god måte å organisera satsinga med rekruttering og auka lærarkompetanse på.

Det blir spennande å følgja utviklinga framover, spesielt om skuleeigarane er sitt ansvar bevisst og vil prioritera nokre av dei viktigaste tiltaka for å heva kvaliteten i skulen, nemleg læraren sin kunnskap og kompetanse.

Bente Thorsen (FrP) [11:46:43]: Først vil jeg takke forslagsstillerne for å ta opp behovet for å utdanne ufaglærte lærere. Dette er en veldig viktig sak.

Læreren er den viktigste personen for elevens utbytte i skolen, noe som gjentas til stadighet, både av skolesektoren selv og av samtlige politiske partier. Dette betyr at det må satses på lærernes kompetanse dersom man ønsker å gjøre norsk skole enda bedre. Men det kan virke som om innholdet i disse ordene har ulik betydning – alt etter om det er opposisjonen eller posisjonen som har ordet.

I dag mangler ca. 3,6 pst. av lærerårsverkene undervisningskompetanse for trinnene de underviser i. Det høres ikke så veldig mye ut, men når vi omsetter dette i tall, utgjør det ca. 9 000 lærere i grunnskolen. Og i denne saken kommer det fram at det også på kommunenivå er betydelige forskjeller.

Ifølge en nyhetssak fra NRK Nordland 28. februar 2012 bruker en del kommuner ufaglært arbeidskraft til å undervise i 20 pst. eller mer av timene i grunnskolen. Det er ganske formidabelt. Dette er bekymringsfullt og bør bekymre langt flere enn opposisjonen. Norge ligger på topp – for å uttrykke det negative på en positiv måte – når det gjelder å ikke fullføre videregående skole. Vi ligger på bunn når det gjelder antall gutter som ikke har leseforståelse, og som ikke fullfører skolen på normert tid, sammenlignet med relevante land. Grunnene til dette er at de har for svake kunnskaper fra grunnskolen.

Tilsynelatende tar alle partiene dette på alvor og vil snu den negative trenden, men når det så kommer til handling, vises det liten vilje til å gjøre noe som koster penger, men som vi vet vil nytte, og som dermed ville gitt flere ungdommer troen på framtiden og vissheten om at de hadde tilegnet seg kunnskap som de har bruk for.

Denne regjeringen vil heller bruke 74 mill. kr i året på å gi en kulturskoletime til elevene i 1. til 4. klasse. Dette ville gitt ca. 400 lærere etter- og videreutdanning i et halvt år. Nå er det ikke alle som liker at vi setter de to tingene opp mot hverandre, men politikernes ansvar er faktisk å prioritere. Da må jeg si at jeg skulle mye heller ønske at vi hadde prioritert disse 74 mill. kr til etter- og videreutdanning.

I statsbudsjettet for 2013 sier regjeringen følgende:

«Menneske er Noregs viktigaste ressurs. I Noreg utgjør den menneskelege kapitalen om lag 80 pst. av nasjonalformuen. Å gi kvar enkelt moglegheit til å utvikle seg heile livet er viktig både for den einskilde og for den vidare utviklinga av kunnskapsfunnet. Dette er òg heilt sentralt for å sikre eit kunnskapsbasert arbeids- og næringsliv, særleg i økonomisk urolige tider.»

Videre fremheves det følgende:

«Kompetansen til lærarane er den enkeltfaktoren som har mest å seie for læringa til elevane dersom ein ser bort frå den sosiale bakgrunnen deira.»

Denne saken viser at det dessverre er stor forskjell på det som regjeringen og stortingsflertallet uttrykker teoretisk, og hva de gjør i praksis for at lærerne skal bli best mulig kvalifisert for å undervise i skolen. Vi får bare håpe at det i løpet av debatten er noen som ser at det er behov for et spesielt utdanningsløft for ufaglærte lærere.

Hermed vil jeg fremme mindretallsforslaget i saken, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Presidenten: Representanten Bente Thorsen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Elisabeth Aspaker (H) [11:51:07]: Forskningen har ettertrykkelig slått fast betydningen av den gode læreren. En virkelig god lærer blir man heller ikke uten å beherske både selve faget og formidlingen i møte med elevene. Høyre mener det ikke er mulig at nasjonale myndigheter har slik kunnskap, og så unnlater å ta konsekvensene av den.

Et offentlig skoletilbud er i seg selv ingen garanti for at elevene blir møtt av lærere med den kompetansen som kreves for å undervise på det aktuelle trinnet. Høyre mener det er en myndighetsoppgave å bidra til kvalitetssikring av opplæringstilbudet, fra grunnskole til universitet.

Vår kunnskap om betydningen av tidlig innsats og kvalitet i begynneropplæringen setter regjeringspartienes uvilje mot Venstre forslag, som kan sikre et kvalitativt bedre og et mer likeverdig skoletilbud, i et noe merkelig lys. Venstre fortjener ros for å ha fremmet dette forslaget og for å fokusere på en av norsk skoles betydelige utfordringer, å skaffe nok kvalifiserte lærere.

Det er alvorlig når om lag 9 000 lærere i norsk grunnskole mangler undervisningskompetanse på de trinnene de underviser på. Vi må erkjenne at tilgangen på utdannede lærere mange steder er til dels svært problematisk. Resultatet er at kommuner og skoler må gå til ansettelse av lærere som ikke har en fullverdig lærerutdanning.

Høyre mener slike ansettelser bare kan forsvares dersom skoleeier og nasjonale myndigheter legger til rette for kompetanseheving for disse lærerne, og at vilkår om nødvendig tilleggsutdanning blir en del av ansettelseskontrakten. Hensynet til elevene tilsier at vi ikke kan forholde oss passive til lærere som ikke tilfredsstillt kravene til kompetanse på de trinnene de underviser på.

I statsbudsjettet for 2013 skriver regjeringen:

«Kompetansen til lærarane er den enkeltfaktoren som har mest å seie for læringa til elevane dersom ein ser bort frå den sosiale bakgrunnen deira.»

Mener regjeringen og kunnskapsministeren det man skriver i budsjettet, burde regjeringspartiene i dag helljertet ha støttet opp om et videreutdanningsløft for ansatte i skolen som mangler undervisningskompetanse.

En regjering som bedyrer at den slår ring om fellesskolen uten å sikre at skolen har kvalifiserte lærere, har i realiteten sviktet elevene. Vi kan ikke ha en skole der elevene blir prisgitt flaks med hensyn til hva slags utbytte de får

av skolen. Slik kan vi ikke ha det. Elevene får denne ene sjansen i livet til skolegang. Det forplikter samfunnet til å sørge for at elevene gis det best mulige læringstilbudet, uavhengig av hvor i landet man bor.

Det kan ikke innvendes mot forslaget fra Venstre at det ikke er gjennomførbart, for på dette området har f.eks. Høgskolen i Telemark vist vei. Høgskolen tilbyr faktisk fullverdig lærerutdanning, der halvparten av studentene befinner seg på campus i Telemark, og resten av kullet består av mindre studiegrupper plassert rundt omkring i hele Norges land. Sanntidsundervisning gjennom moderne informasjons- og kommunikasjonsteknologi mellom Høgskolen i Telemark og f.eks. de fem lærerstudentene som vi møtte i Kirkenes, vitner om helt nye muligheter og viser hvordan moderne IKT-verktøy kan overvinne både avstand og geografi og legge til rette for svært viktig kompetansebygging på skoler som ellers ville ha slitt med å greie å få tilgang på nok utdannede lærere.

Det er faktisk ganske oppmuntrende å oppleve hvordan noen av aktørene i utdanningssektoren nå tar mål av seg til å kunne levere mer fleksible utdanningstjenester og fylle kompetansehull i skolen. Det er særlig i distriktene dette er en utfordring.

Høyre mener det er på tide å legge listen høyere for lærere og på bred front utfordre universiteter og høyskoler til å tilby mer skreddersydde kompetansehevingstilbud. Høyre varsler dessuten omkamp om kompetansekrav for lærere, som vi mener må omfatte alle lærere, også dem som er i skolen i dag. Skal vi vente til vi får nyutdannede lærere som tilfredsstillende de nye kompetansekravene som regjeringspartiene fikk vedtatt for sommeren, vil det ta mange tiår før alle norske elever kan være sikre på å møte en lærer som oppfyller kompetansekrav som ble vedtatt i 2012. Det er ikke tilfredsstillende. Å avstå fra å kreve relevant kompetanse i skolen mener Høyre er en forsømmelse overfor elevene.

Dyktige lærere er nøkkelen til at skolen skal kunne lykkes bedre med å utjevne sosiale forskjeller og kompensere for foreldrebakgrunn. Derfor har regjeringspartiene et forklaringsproblem når de i dag vil stemme ned et forslag som skal bidra til å sikre alle elever, uavhengig av bosted, den samme muligheten til å få et godt skoletilbud.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:56:29]: Som vi nå har hørt, er det ingen politisk uenighet om betydningen av lærerens faglige kompetanse for kvaliteten på undervisningen. Lærerens faglige og pedagogiske kompetanse er en nøkkelfaktor for kvaliteten på undervisningen og avgjørende for elevenes læringsutbytte. La meg for egen del føye til lærerens egnethet som en forutsetning for kunnskapsformidling – men det er en litt annen diskusjon.

Som saksordføreren var inne på, har denne regjeringa satt i gang flere tiltak for å heve kompetansen i og bedre rekrutteringen til læreryrket. Lovforslaget om nye kompetansekrav for undervisningspersonale, som regjeringa la fram i vår, innebærer en ytterligere skjerpning av kravene til fagkompetanse, utover de krav som ble fastsatt i ny kompetanseforskrift fra 2008. Innskjerpning i opplæringsloven og tilhørende forskrifter når det gjelder krav til undervis-

ningskompetanse i det enkelte fag, vil sikre en heving av den faglige kvaliteten på undervisningen.

Gjennom den nye lærerutdanningen er det gjort grep for å sikre en mer spesialisert grunnutdanning tilpasset de ulike trinnene og de ulike fagene. For å styrke ungdomstrinnet har regjeringa begynt arbeidet med å videreutvikle lærerutdanningen med et eget program for 8.–13. trinn. Dette vil gi rom for mer faglig konsentrasjon direkte tilpasset ungdomstrinnet og bedre lærernes didaktiske og pedagogiske kompetanse rettet inn mot denne aldersgruppen.

Denne regjeringa har også gjort endringer i finansieringsordningen som gjelder etter- og videreutdanningen, i favør av skoleeier og arbeidstaker.

Så må en i denne diskusjonen pare beina riktig når det gjelder ansvarsforholdene. Det å sikre at en i organisasjonen har den nødvendige kompetanse og legger til rette for kontinuerlig kompetanseutvikling, er en kjerneoppgave for arbeidsgivere i alle virksomheter – også i skolen. Det å sørge for at de ansatte i skolene besitter faglige kvalifikasjoner, er en svært viktig oppgave for skoleeier, ikke minst dersom en ønsker å oppnå faglige resultater.

Kompetanseutvikling er et ledelsesansvar, som betyr at lederen har tid til og nødvendig innsikt i målrettet og systematisk kompetanseutvikling av personalet sitt. Jeg tror vi fortsatt har en vei å gå for at den enkelte skoles administrasjon blir styrket når det gjelder å avlaste rektor, slik at rektor får mer tid til personalledelse og utvikling av sin skole.

Kompetanseutviklingsplaner er viktig og riktig, men vi må passe på at de får riktig adressat. Det er den enkelte kommune og den enkelte skole som må kartlegge sine kompetansebehov. Det bør utarbeides tidsplaner og gis tilbud om etterutdanning for å sikre at de tilsatte som mangler formell undervisningskompetanse, får de nødvendige kvalifikasjoner. Det vil være til egen vinning.

Når det er sagt, har statlige utdanningsmyndigheter sjølsagt også det overordnede ansvaret for kompetanseutvikling i skolen. Derfor har regjeringa iverksatt en rekke tiltak gjennom strategien «Kompetanse for kvalitet», der skoleeiere, lærere og nasjonale utdanningsmyndigheter siden 2009 har brukt betydelige ressurser på videreutdanning i prioriterte fag og områder. Men vi må konstatere at det hadde vært ønskelig om enda flere hadde søkt de tilbudene som gis.

Forslagsstillerne retter spesielt oppmerksomheten mot dem som mangler studiepoeng og formell kompetanse i de fag de underviser i – det er det som tas opp i forslaget. Men i debatten her har det dreid seg lite grann.

Oppmerksomheten burde rettes mot den store gruppen som helt mangler formell lærerkompetanse, men som har jobbet i skolen i mange år og gjerne vil fortsette i skolen. Her ligger et kjempepotensial. Jeg er sikker på at mange av dem som i dag underviser i skolen, men som sorterer under gruppen «ufaglærte» og dermed går på «løse» kontrakter fra år til år fordi de ikke kvalifiserer for fast ansettelse, gjerne skulle ha skaffet seg formell kompetanse dersom arbeidsgiveren la til rette for dette.

Ofte er dette voksne som ikke har mulighet til å studere på heltid, ikke bare av økonomiske årsaker, men også fordi

familiesituasjonen gjør det vanskelig å ta et heltidsstudium på en høyskole.

Tilsvarende utfordring har vi hatt i barnehagesektoren og da vi innførte 6-årsreformen. Da ble behovet løst gjennom at det ble opprettet flere desentraliserte tilbud, der arbeidsgiverne samarbeidet med høyskolene og la til rette for en kombinasjon av studier og arbeid.

Det gis tilbud om desentraliserte lærerutdanninger i dag. Jeg tror opplysning om flere slike tilbud vil være en god løsning for å øke kompetansen blant mange av dem som arbeider i klasserommene.

Dagrun Eriksen (KrF) [12:01:32]: Da vi i komiteen behandlet Prop. nr. 84 L for 2011–2012 om kompetansekrav for lærerne, var komiteen enig i at det er behov for å innføre krav om at den som skal undervise, må ha relevant kompetanse i undervisningsfaget og ikke bare i forbindelse med ansettelse.

Argumentasjonen fra komiteen var sterk og god: Forskning avdekker at læreren er den viktigste faktoren for elevens læringsutbytte.

Komiteen understreket videre viktigheten av å styrke kompetansen hos lærerne. Målet er at lærere skal ha relevant utdanning i alle fag de underviser i.

Det jeg da ikke skjønner, er hvorfor regjeringspartiene mener at dette målet tydeligvis ikke skal gjelde for lærere som allerede arbeider i skolen, og som mangler kompetanse.

Jeg skulle gjerne også likt å vite hvorfor regjeringspartiene velger å avvise dette forslaget med «vedtas ikke», mens de i andre saker i dag har ønsket at forslaget skal vedlegges protokollen.

Mener regjeringen at det faktisk ikke er behov for særskilte videreutdanningstiltak for lærere som ikke blir omfattet av kravet til de nye lærerne?

Opposisjonen har tidligere fremmet ambisiøse forslag om et løft i etter- og videreutdanning av lærere som regjeringen også har valgt å stemme imot. Sånn sett er ikke dagens avvisning noe nytt. Mest av alt er det vel kanskje en bekreftelse på at regjeringen ikke ser viktigheten av å satse på etter- og videreutdanning for lærere.

Kristelig Folkeparti ser dette annerledes. Vi mener at lærerne er skolens viktigste ressurs. Vi mener at kvaliteten i skolen avhenger av kvaliteten på lærerne, og vi mener at våre barn og elever fortjener verdens beste lærere. Da er det selvsagt for oss et behov for særskilte videreutdanningstiltak for lærere som ikke vil bli omfattet av kravet.

Her er det betimelig å vise til Ordspråkene 24.4, som sier:

«Med kunnskap blir rommene fylt av kostbare, vakre skatter.»

På den måten tror jeg vi kan få levende klasserom med gode, kompetente lærere, som har den kunnskapen de trenger i alle fag, og dem som ønsker en etter- og videreutdanning.

Vi ønsker også at kompetansekravet skal omfatte mer enn norsk, samisk og matematikk på barnetrinnet, og norsk eller samisk, matematikk og engelsk og andre fag på ung-

domstrinnet. Smaler vi inn på hvilke fag kompetansekravet skal gjelde, er vi i Kristelig Folkeparti redde for at det kan være med og skape a- og b-fag i skolen.

Elever lærer på forskjellig måte. For mange kan det å ha praktisk-estetiske fag være med på å utvikle de teoretiske fagene og prestasjonene i dem. Derfor mener vi at det bør innføres krav til kompetanse også for praktisk-estetiske fag på barne- og ungdomstrinnet.

Vi kan bare registrere at regjeringen i dag aktivt stemmer ned et forslag det burde vært bred enighet om. Velgerne bør merke seg hvem som ønsker en regjering som satser på lærere, som satser på en ambisiøs etter- og videreutdanning av lærere – ja, som ønsker seg verdens beste skole. Så får vi se hva regjeringsoalternativet blir etter neste høst.

Trine Skei Grande (V) [12:05:34]: Det er fristende å bruke saksordførers retorikk. Dette handler ikke om GNIST. Dette handler ikke om etter- og videreutdanning for å oppnå kompetanse og kvalitet. Dette handler ikke om endring av lærerutdanninga. Dette handler først og fremst om at det er 9 000 ufaglærte i norsk skole der mange er veldig godt motivert til å være lærere. Noen av dem syns det er kjempemorsomt å jobbe med barn. Noen av dem syns det er fantastisk å stå ved kateteret eller lede gruppearbeidet, men de har ikke kvalifikasjonene til å gjøre det fullt ut.

Jeg har sjøl vært en sann lærer. Jeg har hatt grunnfag i alle fag jeg har undervist i, men jeg har ikke hatt pedagogikk. Det betyr at det går fint så lenge det går fint, men når du får problemer, når du får elever med utfordringer, som elever med spesielle læreutfordringer, er du ikke kvalifisert til å gjøre noe med det.

Det er det denne saken handler om. Det handler om at vi sliter med å rekruttere lærere inn i norsk skole. Det er ikke sånn at kommunen ansetter ufaglærte fordi de har spesielt lyst til det, men fordi de må – det er tross alt bedre å ha en historielærer med historie grunnfag eller mellomfag enn å ha en historielærer uten noe historiekunnskap. Derfor ansetter man de ufaglærte.

Da er min utfordring: Hva hvis noen setter seg ned med hver enkelt av dem – som hvis min fantastiske rektor Lucia hadde kommet til meg og sagt: Trine, jeg tror du kan bli en god lærer, men da må du ha det siste, pedagogikken, på plass. Nå skal vi to sette oss ned og lage en plan for hvordan du skal få det. Ja, da hadde i hvert fall opposisjonen sluppet en politiker som meg. Men kanskje skolen hadde blitt belemret med en lærer som meg.

Da vi la fram dette forslaget, trodde vi faktisk at dette var noe vi kanskje kunne klare å skrape sammen et flertall for. I sommer ble vi faktisk ganske optimistiske, for da gikk Marianne Aasen ut i Dagsavisen. Der sto det:

«Aasen har brukt den første tida av sommerferien på å pønske ut hvordan skolen skal bli bedre. Noe av det som står øverst på hennes liste, er å gjøre de anslagsvis 9 000 ufaglærte som jobber i den norske skolen bedre rustet til å undervise.»

Så sier Aasen:

«Mange ufaglærte i skolen fungerer i praksis som ordinære lærere. Det er en gruppe som trenger kompetanseheving. Den realistiske måten å gjøre dette

på – med mindre alle disse skal ta utdanning og være tre til fem år ute av yrket – er å gi dem en intensivopp-læring».

Da trodde jeg i min naivitet at nå var det gjort. Jeg så, da Arbeiderpartiet i sin programprosess la fram debattthef-tet sitt om kunnskap, at det står der at de skal gjennomgå et særskilt kompetanseløft for ufaglærte som underviser i skolen i minimum tre år. Det jeg lurer på, er om Arbeider-partiet har blitt stoppet av SV eller noe sånn. Er det lik-som SV som har satt seg på bakbeina og vil trenere Ar-beiderpartiets ambisjoner om å gjøre ufaglærte til faglærte i norsk skole? Eller er det noe annet som har skjedd? Er det kanskje Senterpartiet som absolutt vil stoppe et sånt forslag fra å komme igjennom?

Jeg tror kanskje at det er det at det var noen andre av oss som foreslo det, og da kan man ikke stemme for det – samme hvor godt det er, og samme om man sjøl mener det samme. Men det viser også at når man lover noe og har gått og grublet en hel sommerferie på den store ut-fordringen innenfor norsk skole, er det ikke så mye verdt, sjøl om man har sagt det i eget partiorgan.

Her er det snakk om at noen rektorer må sette seg ned med sine 9 000 ufaglærte – men mange godt faglærte – læ-rere og se på hvordan man skal lage en plan. Det betyr at man må være kreativ når man tenker ut hvilke undervisningsmetoder man skal ha for at folk skal kunne kombine-re dette med et yrkesliv. Dette handler om å fange talen-ter. Mange av disse er gode talenter, som er godt motiverte til å gjøre jobben. Norsk skole trenger dem. Norsk skole trenger ingeniørene eller dem som kommer rett fra studier, eller andre som synes det er inspirerende å jobbe med unger og ungdommer bak eller foran et kateter.

Vi trodde dette var noe vi klarte å få flertall for. Men noen har stoppet det. Jeg vet ikke helt hvem det er, men kanskje vi i replikkvekslingen etterpå kan få klarlagt det.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:10:55]: Før flere ta-lere hiver seg på til de største, retoriske høyder, vil jeg be flertallet om at denne saken blir vedlagt protokollen. Det er fordi jeg mener at det er mange viktige og vesentlige pro-blemstillinger som tas opp i forslaget, men at det også er noen avveininger som bør gjøres. Det jeg synes er vanske-lig i denne diskusjonen, er ikke å være enige om at læreren er den viktigste for elevenes læring og hvor viktig det er med kompetanse og kvalitet i lærerutdanningen, i etter- og videreutdanningen og hele veien i skoleutviklingen, men å bli enige om hva det betyr at det er kommunene som er skoleeiere, som har arbeidsgiveransvar, og hvor stor andel av ansvaret som skal ligge på dem og hvor mye ansvar vi skal ta på statens hånd. Jeg er helt sikker på at det blir en mye bedre skole hvis alle kommuner er seg sitt ansvar be-visst hver eneste dag når det gjelder hvordan de skal utvik-le skolen. Men slik vår modell er lagt opp, kan ikke staten frata dem ansvaret for kompetanseutvikling for lærerne.

Vi har satt i gang veldig mange tiltak når det gjelder hvordan vi skal sikre at vi har gode og kompetente læ-rere. Vi har gjennom forskrift til opplæringsloven kapit-14 gitt et forslag om å innføre krav om relevant fag-kompetanse for å undervise i de enkelte fag. Endringen

vil innebære at kravet om 60 relevante studiepoeng gjen-nomføres for å undervise i de fleste fag på videregående skole. Det samme poengkravet vil gjelde for undervisning i norsk/samisk, matematikk og engelsk på ungdomssko-len. For de fleste andre fag i ungdomsskolen og i norsk/samisk og matematikk på barnetrinnet blir kravet 30 stu-diepoeng. Slik vil vi sørge for at skoleeier tilsetter lærere med høy kompetanse for å møte framtidens krav. Grunnen til at jeg ikke har gått lenger enn det, er at man må gjøre noen avveininger om hvordan man skal klare å realisere de kompetanskravene man innstiller hele veien.

Vi har gjennomført en ny grunnskolelærerutdanning fra 1.–7. og 5.–10., som sørger for at nyutdannede lærere vil ha kompetanse til å følge opp de nye kravene.

Vi har også et omfattende program for videre- og etter-utdanning. Dersom midlertidig ansatte har et ønske om å bli lærere, må de følge normale eller tilpassede utdanning-sløp i dag for lærerutdanning. Jeg vil påpeke at det er ledig kapasitet på veldig mange utdanningsinstitusjoner rundt omkring i Distrikts-Norge som burde tilsi at man kunne få til det når skoleeier, dvs. kommunene, er opptatt av å få til gode løsninger der rektorer, lærere og skoleeiere blir enige med de lærerne som ikke har nødvendig kompetanse, om hvordan de kan få påfyll.

Vi har et omfattende arbeid gående for å rekruttere flere lærere, og det er veldig vellykket. Det er et samarbeid med partene som vi kaller for GNIST. Det har så langt sørget for at vi har rekruttert 50 pst. flere søkere til lærerstudie-ne enn vi gjorde i 2008. Det henger selvfølgelig sammen med denne kampanjen, men jeg tror også det henger sam-men med at bevisstheten rundt hvilken forskjell man kan gjøre for andre menneskers liv hvis man er en god lærer, er blitt mye større. Den positive holdningen til skolen har også blitt mye større.

Vi har også et omfattende spleiselag når det gjelder videreutdanning av lærere. Kunnskapsdepartementet, KS og lærerorganisasjonene har blitt enige om at staten skal dekke 50 pst. fordi lærerne er en helt spesielt viktig yrkes-gruppe for oss. Vi dekker 50 pst. av kostnadene ved vide-reutdanning. Kommunene dekker 25 pst., og lærerne selv dekker 25 pst. I inneværende år betyr det at 1 850 lærere deltar på videreutdanningsprogram. Jeg mener at det bør være mange flere. Jeg oppfordrer kommunene til å bruke det. Når jeg går gjennom listen over hvilke kommuner som bruker tilbudet og ikke, er det veldig varierende. Det er 152 av kommunene som ikke benytter seg av dette tilbudet. En tredjedel av dem er styrt av Høyre. Så hvis det er noen som har noen gode kontakter i Høyre her, vil jeg foreslå at de sender noen signaler ut om det, og så skal vi gjøre det til de rød-grønne. Jeg mener at det er en meget god «deal» for kommunene. Jeg kan ikke forstå at noen kan tro at det blir et voldsomt rush til videreutdanning hvis man endrer kommunenes andel fra 25 til 20. Her er det kommunenes ansvar for kompetansen som er det viktige.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bente Thorsen (FrP) [12:16:24]: Cirka 9 000 lærere i den norske skolen mangler undervisningskompetanse for

de trinnene de underviser på. Alle er enige om at læreren er den viktigste faktoren for elevenes læring. Statsråden skrøt av at det satses veldig på videre- og etterutdanning til lærerne. Men faktum er at satsingen står på stedet hvil, og at mange ikke får den etterutdanningen de har behov for. Når det kommer til de lærerne som har minst undervisningskompetanse, er det ikke vilje til noen nasjonal satsing. I svarbrevet til representantforslaget understrekes det at det er et kommunalt ansvar å gi dette. Samtidig innrømmes det at statlige utdanningsmyndigheter har et medansvar og en rolle i etter- og videreutdanningen. Spørsmålet er da: Ser ikke statsråden nytteverdien av å prioritere å gi disse lærerne den nødvendige fagkompetansen gjennom et nasjonalt kompetanseløft?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:17:29]: Som det framgår av statsbudsjettet og som det har framgått i mange andre diskusjoner, har vi en omfattende satsing på etter- og videreutdanning. Rammen for neste år er ca. en halv milliard kroner. Det er det videreutdanningstilbudet som jeg allerede har vært innom, det 1 850 lærere får i inneværende år. Jeg oppfordrer alle kommuner til å melde seg på her og godkjenne de søknadene som rektorene sender videre på vegne av lærerne.

I tillegg har vi et omfattende etterutdanningstilbud. I løpet av dette skoleåret vil 3 600 lærere i ungdomsskolen ha fått etterutdanning og påfyll for hvordan de skal jobbe mer praktisk og relevant med lesing, skriving og regning.

Så er alltid dilemmaet hvordan vi avveier hva som er kommunenes ansvar, og hva som er vårt ansvar. Det er kommunenes ansvar å ansette kompetente lærere. Det er også kommunenes ansvar å samarbeide med sine rektorer og lærerværelser om hvordan man kan øke kompetansen. Men vi har vært inne og støttet kommunene i dette arbeidet på andre områder. Derfor er det viktig at vi opprettholder trykket på dette.

Elisabeth Aspaker (H) [12:18:50]: Denne saken tar jo opp det store kompetanseshullet som er ute i skolen. Jeg må si jeg blir litt overrasket over at statsråden ikke vil ta ansvar for den kompetanseutfordringen vi har. Regjeringen tar jo ansvar for å innføre frukt og grønt over hodet på kommunene. Man tar ansvar for å innføre frivillig leksehjelp og ansvar for å innføre kulturskoletimer. Men man vil altså ikke ta ansvar for å sikre at ungene får topp kvalifiserte og utdannede lærere. Hva er det som gjør at statsråden vegrer seg for det som kanskje skulle vært hennes absolutt viktigste prioritering, nemlig å sikre kvalifiserte lærere som gir ungene et best mulig læringsutbytte?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:19:40]: Jeg kvier meg ikke i det hele tatt – tvert imot. Vi driver jo en omfattende oppbygging av kompetanse gjennom videreutdanning og gjennom etterutdanning. Det har vi gjort gjennom mange år. Det er veldig viktig – avgjørende viktig.

I tillegg har vi altså endret kompetansekravene i skolen, og dét er det kommunene som har plikt til å følge opp når de ansetter lærere, og når de er opptatt av å tilby etter- og videreutdanning til de lærerne de allerede har. Dette er den

overordnede måten vi skal styre på når det gjelder å sikre kompetanse til lærere i skolen og sørge for at alle elever får et godt tilbud. For det er kommunene som er arbeidsgiverne, og det er de som må følge nasjonalt regelverk og lovverk når det gjelder å ansette kompetente lærere og sørge for at de underviser i de fagene de har kompetanse til, slik vi har gjort, når vi har endret loven.

Elisabeth Aspaker (H) [12:20:41]: Det er en realitet at det er mange flere lærere som ønsker seg etter- og videreutdanning. Det er også en realitet at mange kommuner har dårlig økonomi. Det er bakgrunnen for at Høyre har tatt til orde for at staten skulle påta seg en enda større andel av kostnadene knyttet til etter- og videreutdanning. Høyre har også vært opptatt av at vi må få en reform – en strategi – som sikrer rett og plikt til etter- og videreutdanning. Statsråden redegjør for en del fragmenterte ordninger. Men hvis vi tar inn over oss at vi har 100 000 lærere her i landet, så kan vi være enige om at ikke alle er like gamle i gamet. Noen er nyutdannet og trenger kanskje ikke kompetanseheving med det første. Så har vi et stort antall lærere som trenger kompetanseheving. Med de tiltakene og det systemet som statsråden viser til, kan den store majoriteten av disse lærerne ikke drømme om å få et tilbud om etter- og videreutdanning på kanskje flere tiår. Er det en god strategi, når skolen trenger å rekruttere lærere og framstå som en attraktiv arbeidsplass?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:21:43]: Den viktigste strategien her er at alle kommuner skjønner at det er de som har ansvaret for å sikre at de har kompetente lærere til å undervise elevene i sin kommune. Så har vi gått inn med et veldig raust spleiselag med kommunene, hvor vi betaler 50 pst. av videreutdanningen til dem som de har arbeidsgiveransvar for, fordi Høyre overførte arbeidsgiveransvaret fra staten til kommunene. Så tror representanten Aspaker og andre fra Høyre at hvis du endrer kommunenes andel av dette fra 25 til 20 pst., så kommer alle kommunene til å komme springende for å sikre den etterutdanningen. Det tror jeg ikke noe på. 25 pst. er en rimelig andel for kommunene å ta.

Det som er viktig, er at vi understreker at det er kommunene som har ansvar for å sikre at de har kompetente folk og ansvar for å gi sine lærere videreutdanning når de har behov for det, og når de ønsker det. Så her bør signalet gå. Her er det et meget godt tilbud. Det er ingen grunn til å tro at det blir store endringer ved at kommunenes andel endres fra 25 til 20 pst. Her er det én jobb Stortinget har å gjøre, og det er sammen å understreke det ansvaret som kommunene har.

Trine Skei Grande (V) [12:23:07]: Jeg har et veldig enkelt spørsmål. Da Arbeiderpartiet gikk så klart ut i sommer og støttet forslaget vårt – var det SV som stoppet det?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:23:19]: Absolutt ikke. Jeg mener at disse problemstillingene er veldig viktige. Men jeg mener også at det er veldig viktig at komiteen

og Stortinget er samstemte og understreker at utgangspunktet her er at det er kommunene som har ansvaret for å ansette kompetente lærere og ta sin del av det. Jeg synes det er interessante ting som kommer fram i denne diskusjonen, men ansvaret for å rekruttere kompetente lærere må ligge på skolene og kommunene.

Trine Skei Grande (V) [12:23:48]: Statsråden mener altså at det ikke er statens oppgave å tilrettelegge ulike etter- og videreutdanningsløp. For sjøl om det er kommunen som betaler disse prosentene – om det er 20 eller 25 pst. – så er det likevel staten som er tilrettelegger for utdanningsløpene. Og det å lage et eget, spesielt opplegg som gjør det mulig for disse 9 000 fortsatt å jobbe prosenter som lærer, men også få etter- og videreutdanning – det å lage et spesielt løp for dem – må staten gjøre. Da har nok tydeligvis statsråden misforstått forslaget, for forslaget handler ikke om å ta fra kommunen ansvaret for å ansette riktige folk. Jeg tror faktisk kommunene prøver å ansette fagfolk som har utdanning i de fagene de underviser i, men de klarer det ikke alltid, for det er faktisk ikke nok folk som står klar på søkerlista.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:24:43]: Jeg tror at representanten Trine Skei Grande har rett i at kommunene bestreber seg på å få lærere som har utdanning og den kompetansen som vi krever. Det jeg tror de absolutt kan bestrebe seg enda mer på – for en del av de lærerne de har, er i dag ufaglærte eller mangler noe – er å samarbeide med nærmeste høgskole eller en annen skole som har et tilbud for at de skal få påfyll og ta det som de mangler for å ha den rette kompetansen. Det er det jo mange kommuner som gjør i dag, og det burde absolutt flere gjøre. Det er fullt mulig, fordi høgskoler har ledig kapasitet på dette området, og de kan drive mer skreddersøm på dette området.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tor Bremer (A) [12:25:46]: I tråd med det debatten har avklara no, så vil eg foreslå på vegner av Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet at me endrar framlegget til vedtak til at det blir vedlagt protokollen. Så skal eg argumentera litt for kvifor det, sidan det er meir i tråd med dei innlegga som har vore i salen her, og det er òg eigentleg det alle saman ynskjer.

Eg er naturlegvis glad for at representanten Skei Grande les Arbeidarpartiet sine forslag til programformuleringar. Det bør ho fortsetja med – det er mange gode tips i det programmet som kan koma til nytte for fleire. Me deler gjerne med andre parti, når det gjeld programmet vårt.

Men det er og vert eit forslag. Eg veit ikkje korleis prosessen og kutymen er i Venstre når det gjeld forskjellen på vedtak i Stortinget og forslag til programprosess. Hos oss i Arbeidarpartiet er det vesentleg store forskjellar, og det er tydelege grenser. Det er slik at Marianne Aasen naturlegvis har grubla – det er hennar jobb – og ho grublar godt. Det

er òg slik at Trond Giske har foreslege for landsstyret vårt nokre formuleringar som vart presist refererte av representanten Skei Grande. Landsmøtet skal så i mai månad gjera vedtak – eg trur dei kjem til å slutta seg til dette – men det betyr altså ikkje at me per i dag kan hiva oss om på hælen og stemma på tvers av eit gjeldande program. Representanten Trine Skei Grande er kanskje van med at ho og landsmøtet er det same. I Arbeidarpartiet er me litt større, så me må ha nokre andre prosessar.

Eg skal gjenta det eg sa i debatten for å understreka kva vår ståstad er. Eg nemnde dette med å innføra ei sertifiseringsordning for lærarar, nettopp for å stilla enda tydelegare krav til kompetanse enn berre det ei lærarutdanning vil gje. Og eg nemnde òg tydelegheita av ein rett og ein plikt til etter- og vidareutdanning for dei same lærarane som underbyggjer dette. Så sa eg at per i dag er strategien «kompetanse for kvalitet» ein god ståstad for å gå vidare. Eg tykkjer òg at me skal ta oss den tida som trengst for at skuleeigaren skal få vist sitt ansvar, at han er seg sitt ansvar bevisst i forhold til det som har vore problemstillingane her i dag, nemleg eit skikkeleg kompetanselyft for lærarane. Me må gje skuleeigaren det vesle pusterommet som han treng for å få gjennom dette. Eg har tillit til at skuleeigaren kjenner si besøkstid og vil gjera dette, men ingenting er hogge i stein for alltid. Me er viljuge til å innskjerpa formuleringane, og difor tek me med oss dei signala og den debatten som har vore her i dag, og ynskjer, som sagt, forslaget vedlagt protokollen.

Presidenten: Presidenten forstår det da slik at forslaget til vedtak endres fra «vedtas ikke» til «vedlegges protokollen». Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Vi går da til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

Stortingsrepresentant Kari Henriksen velges som personlig varamedlem til Stortingets delegasjon til Den Interparlamentariske Union.

Stortingsrepresentant Lars Peder Brekk velges som medlem av Stortingets delegasjon for forbindelser med Europaparlamentet.

Stortingsrepresentant Magnhild Meltveit Kleppa velges som varamedlem til Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Bente Thorsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal tverrdepartemental plan for voksnes læring som skal synliggjøre og gi et bedre tilbud av relevant og god etter- og videreutdanning.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:82 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Bente Thorsen, Mette Hane-kamhaug og Siv Aida Rui Skattem om behovet for en helhetlig nasjonal plan for voksnes læring – vedlegges protokollen.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 64 stemmer mot og 33 stemmer for forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 12.39.37)

Kari Henriksen (A) [12:39:54] (fra salen): President! Jeg stemte feil.

Presidenten: Det betyr at voteringen må tas om igjen. Jeg tolker det slik.

Det voteres altså alternativt mellom komiteens innstilling og forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 71 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.40.25)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Mette Hanekamhaug på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å få en betydelig større grad av fagkonsentrasjon og spissing av kunnskapen allerede fra første år i videregående opplæring for yrkesfag.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å gjøre omfanget av teori i læreplanene for yrkesfag mer praksis- og yrkesrettet.»

Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:83 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Bente Thorsen, Mette Hane-kamhaug og Siv Aida Rui Skattem om behovet for en spissing av opplæringstilbudet som gis første året i videregående opplæring – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 76 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.41.42)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Bente Thorsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om et særskilt kompetanseløft for tilsatte i grunnskolen som mangler undervisningskompetanse for trinnene de underviser på. Et slikt kompetanseløft skal komme i tillegg til den eksisterende videreutdanningsstrategien «Kompetanse for kvalitet», og innebære en tidfestet plan for hvordan alle tilsatte i skolen med undervisning som oppgave kan få fullgod undervisningskompetanse.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:87 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om et særskilt videreutdanningsløft for tilsatte i grunnskolen som mangler undervisningskompetanse – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 51 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.42.53)

Sak nr. 5 [12:43:09]

Referat

1. (19) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per Sandberg, Laila Marie Reiertsen og Vigdis Giltun om at offentlige etater kan utveksle informasjon seg i mellom for å avdekke kriminalitet (Dokument 8:7 S (2012–2013))
Enst.: Sendes justiskomiteen.

2. (20) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson og Ketil Solvik-Olsen om fritak for formuesbeskatning for formue som forvaltes av Overformynderiet (Dokument 8:8 S (2012–2013))
Enst.: Sendes finanskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.44.
